

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

CHARLES DICKENS

NOEL ŞARKISI

Sosyal

Dünya

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://trankor.org>

NOEL ŞARKISI

Charles Dickens / Çeviren : Nihal Yeğinobalı / İllustrasyonlar : John Leech / Yayınlayan : Sosyal Kaynaklar / Baskı : Ekim 1985 / Dizgi - baskı : Gözlem Matbaacılık Koll. Şti. Tel : 526 28 71

Charles Dickens

NOEL ŞARKISI

Çeviren :
NİHAL YEĞİNOB Lİ

Sosyal Yayınlar
Divanyolu, Klodfarer Cad. No : 16/2
İSTANBUL Tel. : 528 33 14

BÖLÜM I

MARLEY'İN HORTLAGI

Marley ölmüştü: bunu baştan belirtelim. Bu konuda hiçbir kuşku yoktu. Papaz, belediye memuru, cenazeci ve de mirascı, gömme kâğıdını imzalamışlardı. Scrooge da imzasını basmıştı. Scrooge'un imzası borsa çevrelerinde çok saygın ve geçerliydi. Demek ki Marley, halk ağzında denildiği üzere, kapı çivisi gibi ölüydü.

Hâ, bakın! Kapı çivilerinin neden özellikle ölü sayıldıkları konusunda bir bildiğim var, demek istemiyorum. En ölü hırdavat parçasının ne olduğunu bana sorular, «Tabut çivisi», derdim. Gel gör ki bu özdeyiş dedelerimizin bilgeliğini taşımaktadır. Yan bakmak bana düşmez. Yoksa memleket filan batar, neme gerek! Bu yüzden, izin verirsiniz, üstüne basa basa, Marley kapı çivisi gibi ölüydü, diye yineleyeceğim.

Scrooge biliyor muydu bunu, diye soruyorsunuz. Biliyordu ya. Bilmez olur mu? Scrooge ile Marley bilmem kaç yıl ortaklık etmişlerdi. Scrooge, Marley'in mirasının tek vekili, yöneticisi, Marley'in tek dostu, arkasında bıraktığı tek yakındı. Ortaklığın ölümüne ne denli yanar-

sa yansın. cenaze gününde bile yaman bir iş adamı olduğunu göstermiş, imzaladığı dört-dörtlük bir ticaret anlaşmasıyla, bu acı güne daha bir ağırlık kazandırmıştı.

Marley'in cenazesinden söz açınca döndüm dolaştım başladığımı yere geldim: Marley'in ölmüş olması kuşku kaldırmaz bir gerçektir. Bunu kafanıza iyice yerleştirmeniz gerek, yoksa anlatacağım öykünün olağanüstü hiçbir yanı kalmaz.

Hamlet'in babasının ölmüş olduğuna daha oyunun başlangıcında kesinlikle inanmazsak, onun (poyraz havada, gece ayazında bile olsa) kendi sarayının surlarında gezinmesini, herhangi bir yaşlı kişinin gece karanlığından sonra soğuğa çıkmasıyla bir tutar, bunda o mıymıntı oğlunun keçileri kaçırmamasına neden olacak bir gariplik göremeyiz.

Scrooge tabeladan Marley'in adını hiç silmemişti. Yıllar sonra tecim evinin ardiye kapısının üstünde tabula hâlâ asılı duruyordu işte: SCROOGE ve MARLEY. Firmaya da hâlâ Scrooge ve Marley diye tanınıyordu. Kimi yeni müşteriler Scrooge'a, Scrooge, kimileri de, Marley, derlerdi. Scrooge her iki ada da karşılık verirdi. Nasılsa hepsi bir kapıya çıkıyordu onun için.

Ah, o ne sıkı elli, ne taş yürekli, ne aman dinlemez Scrooge'uydu o! Adamı gözünün yaşına bakmaksızın dolap beygiri gibi çalıştırıp ezen, suyunu çıkaran, alacağına çaylak, vereceğine karga, dini-imanı para, eli sıkı mı sıkı, o ne aç gözlü koca allahsızın tekiydi o! Ateş almayan, kıvılcım bile çakamayan kör çakmak taşları kadar katı, sert, sır küpü ama ne sır küpü, salyangozlar gibi kendi kabuğunun içinde, kendi başına yaşayan, gizli-kapaklı bir kul. Gönlündeki soğukluk o ihtiyar yüzünün çizgilerini bile sanki kaskatı dondurur, o uzun burnun ucunu büsbütün sivriltilir, yanaklarını pörsütüp çökertir, bacaklarını sopa gibi kazıklaştırır, gözlerine kızıl, o kısık du-

daklarınaysa mavi bir renk vererek sonunda o kulak tırılmalayan sesinin tiz tınısıyla dışarı vururdu. Scrooge nereye gitse kanındaki soğuğu da birlikte götürürdü. Çalışma odasını yaz sıcaklığında buz damına çevirir, kışta da ısıyı bir derece bile yükseltmezdi.

Kendi dışındaki havanın sıcaklığı ya da soğuğu onu pek az etkilerdi. Hiçbir sıcak onu ısıtamaz hiçbir kış üşütemezdi. Hiçbir kuzey yelinin ayazı ondan daha acı olamaz, hiçbir kar fırtınası ortalığı ondan daha binçli bir hınçla kasıp kavuramaz, hiçbir sağanak ondan daha insafsızca boşanamazdı. Kötü hava onu pes ettirmekten umudu kesmişti. En yoğun yağmur, kar, tipi, dolu gibi şeyler tek bir yönden ona tepeden bakabilirlerdi: Kendi esip yağışları çok zaman insanların yararına dokunabilirdi ama Scrooge'ünkiler, hiçbir zaman!

Sokakta herhangi bir kişinin onu gördüğüne sevinek durdurup da, «Dostum Scrooge, nasılsın? Ne zaman geliyorsun beni görmeye?» dediği, duyulmuş şey değildi. Dilenciler ona avuç açmaz, çocuklar ona saati sormazdı. Ömründe tek bir yaşlı kadın Scrooge'a, falanca yere nasıl gidildiğini sormuş değildi. Körlerin köpekleri bile onu tanır gibiydiler. Geldiğini görünce kayışlarını çekeleyerek efendilerini kapı aralıklarına, avlulara sokarlardı. Sonra da, «Kem gözlü olmaktansa kör olmak yeğdir,» dercesine kuyruklarını sallarlardı.

Gelgelelim Scrooge'un ne umurunda? Bütün bunlar tam onun istediği şeylerdi. Yaşamın kalabalık yollarında kimseye siltinmeden yürümek, tüm insancıl sokuluşları gözdağı verip uzakta tutmak, tam Scrooge'un gönlüne göre idi.

Günlerden bir gün, güzel günlerle dolu olan yılın en güzel günlerinden biri olan Noel Bayramı'nın arifesinde, ihtiyar Scrooge hesap masasının başına oturmuş, harıl harıl çalışmaktaydı. İnsanın iliklerine işleyen, so-

ğuk, pis bir havaydı. Her yer kopkoyu sisli. Scrooge dışarı avludan gelip geçenlerin biraz ısınabilmek için elleriyle göğüslerini dövdüklerini, ayaklarını pat-pat yere vurduklarını duyabiliyordu. Kent saatleri daha demin üçü vurmıştu ama ortalık şimdiden kararmıştı. Sabah beri karanlıktı ya zaten! Komşu yazıhanelerin pencerelelerinde şamdanlar yanıyordu: elle tutulacak kertede yoğun olan boz hava üzerinde kırmızı lekeler gibi. Sis, anahtar deliklerinden, kapı-pencere aralıklarından içeri sızıyordu. Öyle de yoğundu ki, avlu daracık olduğu halde karşıki yapılar birer hayalet olup çıkmışlardı.

Scrooge hesap odasının kapısını açık tutardı ki gözü, karşıdaki sandık kadar ufak, izbe hücrelerinde mektup temize çekmekte olan yazmanın üstünde olabilsin! Scrooge'un ocağında yanan ateş minnacıktı ama yazmanın ateşi daha da miniminnacıktı; tek bir kömür parçasından oluşmuşa benzerdi. Ne var ki ateşi tazelemek yazmanın elinde değildi çünkü Scrooge kömür kovasını kendi odasında tutardı. Yazınan da ne yapsın, beyaz iş önlüğünü giymiş, mum ışığında ısınmaya çalışıyordu. Gelgelelim düşgücü pek işlek olmadığından mum ışığıyla ısınmayı pek beceremiyordu.

Birden, «Noel Bayramınız kutlu olsun, dayıcığım; Tanrıya emanet olun!» diyen şakrak bir ses duyuldu.

Scrooge'un yeğeninin sesiydi bu! Genç adam öyle apansız gelmişti ki Scrooge onun içerde olduğunu ancak sesini duyunca algıladı.

«Bayrammış!» diye burun kıvırdı. «Püf! Aldatmaca, bunların hepsi! Martaval!»

Karların, sislerin arasında yürürken öyle bir terlemişti ki, Scrooge'un bu yeğeni, yüzü ıslıl ıslıl, pespembe ve pek yakışıklıydı: gözleri parıl parıl, soluğundan buhar tütüyordu.

«Noel'e aldatmaca mı diyorsunuz, dayıcığım? Ciddi olduğunuza inanamıyorum!»

«Hem de çok ciddiylim. Bayramın mutlu olsunmuş! Bir kez senin mutlu olmaya ne hakkın var? Mutlu olmak için nasıl bir dayanağın var? Meteliğe kurşun atan bir adam!»

Yeğen neşeyle: «Oldu, öyleyse,» diye karşılık verdi. «Ya sizin karamsar olmaya ne hakkınız var? Asık yüzlü olmanız için ne dayanağınız var? Karunlar gibi zengin-siniz ya!»

O dakikada dilinin ucuna uygun bir yanıt gelmediğinden Scrooge gene, «Püf,» dedi, sonra: «Yutturmaca,» diye ekledi. «Martaval hepsi!»

«Dayıcığım, kızmasanıza canım!»

«Kızmamak elde mi, böyle avanaklarla dolu bir dünyada yaşarken! Neşeli Noeller! Yere batsın neşeli Noelleriniz! Noel Bayramı nedir sizin gibiler için? Paranız yokken bir sürü faturayla karşılaşmaktan, yaşınıza bir yıl eklenirken, kasanıza tek kuruş eklenmediğini görmekten, hesap defterlerini dengelerken yılın oniki ayında da açık verdiğinizizi anlamaktan başka ne olabilir, Noel Bayramı sizin gibiler için? Elimden gelse,» diye Scrooge fınçla ekledi: «Neşeli Noeller, deyip duran tüm salakları pırtıl meşelerinin kırmızı pıtırıklı dallarıyla boğar, sonra kaynatıp sularına Noel Pudingi yaptırtırdım. İnan olsun!»

Yeğeni: «Dayıcığım!» dedi yalvarırcasına.

Dayı sert sesle: «Yeğen, yeğen!» dedi. «Sen bayramını kendince kutla; bırak ben de kendimce kutlayım.»

«Kutlamak mı? Ama siz bayram yapmayacaksınız ki dayıcığım!»

«Bırak yakamı, yahu! Sen kutla da hayrını gör! Şimdiye dek çok hayrını gördüm zaten!»

Yeğen: «Birçok şeylerden yeterince çıkar sağlayamamış olduğum doğru olabilir; Noel Bayramı da bunların arasında sayılabilir,» diye karşılık verdi. «Ne var ki bu bayramı ben güzel bir zaman olarak düşünmüşümdür hep: iyilik yapmaya, suç bağışlamaya, dargınlıkları barıştırmaya yaraşan insancıl bir fırsat... Koca bir yılın takviminde insanların birbirlerine yüreklerini sevecek açtıkları, herkesi kendileriyle eşit görüp, yaşamın mezara giden çetin yolunda bir yoldaş olarak benimstedikleri birkaç aydınlık gün. İşte bu yüzden, dayıcığım. cebime bir tek altın ya da gümüş para girmese bile, bu bayramın bana iyilikler getirdiğine, daha da getireceğine inanıyorum. Tanrı Noel Bayramınızı kutlu kılsın, diyorum!»

İzbe sandıktaki yazman kendini tutamayarak el çarptı; yaptığı işin yakışsızlığım ossat kavrayarak hemen ateşi eşeledi ve böylece son ölgün kıvılcını da temelli söndürdü.

Scrooge, yazmana: «Hele bir daha gıkın çıksın, bayram armağam olarak işinden atarım seni!» diye gürledi sonra yeğenine döndü: «Çeneniz, nazar değmesin yaman laf yapıyor, bayın! Neden milletvekili olup parlamento-ya girmiyorsunuz?»

«Kızmayın, bre dayıcığım. Hadi, hadi, yarın gelin de Noel Soframıza oturun.»

Scrooge yeğenini Noel Sofrasında görmektense nerede görmeyi yağ tutacağını adlı adınca bildirdi.

Zavallı yeğen: «Ama neden, dayıcığım, neden?» diye inledi.

«Neden evlendin sen?» diye Scrooge sordu.

«Sevdalandım da ondan.»

Scrooge bu sözleri bayram kutlamaktan bile daha gülünç buluyormuşcasına: «Sana iyi günler dilerim!» dedi.

«Yoo, dayıcığım. Evlenmezden önce de kapımı çalmazdınız ki benim. Şimdi ne diye bunu bahane ediyorsunuz?»

«İyi günler!» dedi Scrooge.

«Sizden bir istediğim, dilediğim yok. Ne diye dost olmayalım?»

«İyi günler,» dedi Scrooge.

«Bu uzlaşmaz tutumunuza tüm varlığımla üzülüyorum. Kavgı filan da etmişliğimiz yok ki! Herneyse, ben size iyi bayramlar dilemek için elimden geleni yaptım. Bu bayram havasım sonuna dek sürdürmeye de kararlıyım. Neşeli Noeller, dayıcığın!»

«İyi günler,» dedi Scrooge.

«Yeni yılınız da kutlu olsun.»

Scrooge: «İyi günler,» dedi.

Genç yeğen her şeye karşın tek acı söz söylemeden dışarı çıktı. Dış kapıda duralayarak yazmanın bayramını kutladı. Yazman o üşümesiyle bile patronundan daha gıcakmış ki kendisi de yeğenin bayramını candan kutlamaktan geri kalmadı.

Onların konuşmasını duyan Scrooge: «Al sana bir avanak daha,» diye içinden geçirdi. «Haftada eline geçen 15 şilin'cikle çoluğunu çocuğunu geçindirmek zorunda olan bizim yazman bile bayram neşesinden söz ediyor, yahu! Deli olacağım!»

Avanak yazmanın yeğeni uğurlamak için açtığı kapıdan iki kişi içeri girmişti. Boylu boslu, giyimli kuşamlı, güler yüzlü olan bu kişiler şimdi şapkalarını çıkararak Scrooge'un odasına girmişlerdi. Ellerinde defterler vardı. Scrooge'u eğilerek selamladılar.

Baylardan biri elindeki listeye danışarak: «Bay Scrooge ile mi yoksa Bay Marley ile mi konuşmak mutluluğuna erişiyorum, efendim?» diye sordu.

Scrooge: «Bay Marley öleli yedi yıl oluyor,» dedi. «Yedi yıl önce tam bu günün gecesinde ölmüştü.»

Deminki bay kimliğini göstererek: «Geride bıraktığı ortak onun eli-açıklığını aratmayacaktır, buna inanıyorduz,» dedi.

Bu inancı yerindeydi çünkü Marley ile ortağı huy yönünden birbirlerine eştiler. Şu sırada bir tehlike çanı gibi çalınan, «Eli-açık,» sözcüğünü duyan Scrooge kaşlarını çatıp kafasını sarsarak konuğun kimlik kâğıdını geri verdi.

Konuk bay eline bir kalem alarak: «Bay Scrooge, bu kutsal bayram günlerinde yoksullar, işsizler, kimsesizler için ufak bir bağışta bulunmak özellikle gereklidir ve hore geçer,» dedi. «Çünkü bu kişiler büyük geçim sıkıntısı çekiyorlar. Rahat bir yaşantıya özlem çeken yüzbinlerin yanı sıra bir lokma ekmek bulamayan binlerce kişi var, efendim.»

«Mahpushaneler yok mu bu ülkede?» diye Scrooge sordu.

Konuk bay kalemi elinden bırakarak, «Mahpushanenin sürüsüne bereket,» dedi.

Scrooge: «Ya, yoksulevleri?» diye sordu. «Hâlâ işliyor mu?»

Konuk: «İşliyor, hâlâ,» diye yanıtladı. «Keşke kapandıklarını söyleyebilseydim!»

Scrooge: «Demek ki Yoksulları Esirgeme Kurumu ile yoksullar yasası tüm güçleriyle yürürlükteler.»

«Hem de var güçleriyle, efendim.»

«Yaa! Deminki sözlerinizi duyunca ben de bu yasanın aksadığını, ortadan kaldırıldığını filan sanmıştım,» dedi. «Yürürlükte olduğuna sevindim.»

Konuk bay: «Bu yasanın yoksul çoğunluklara yeterince para ve bayram sevinci ulaştıramadığına inandığımızdan,» dedi. «Kimilerimiz bir araya geldik; yoksulla-

ra biraz yiyecek içecek ve yakacak sağlamaya çalışıyoruz. Bu mevsimi seçtik çünkü yokluk-yoksulluk en çok böyle zamanlarda içe işler; bolluk en çok böyle zamanlarda insanları sevindirir. Kaç para bağış vereceğinizi yazayım?»

Scrooge: «Hiçbir şey yazmayın,» dedi.

«Adınızın bilinmesini istemiyorsunuz, öyle mi?»

«Yakamı bırakmanızı istiyorum. Aylakları şenlendirmek için verecek param da yok. Demin konuştuğumuz kurumları paraca destekliyorum. Bu kadarını bütçem anca kaldırıyor. Durumları kötü olanlar o kurumlara gitsinler.»

«Birçokları gidemeyecek durumda. Birçokları da bunu gururlarına yediremediklerinden ölmeyi yeğliyorlar.»

«Ölmeyi yeğliyorlarsa, buyurup ölsünler; böylece fazlalık nüfus artışının da önü alınmış olur. İyi akşamlar, efendim!»

Tartışmayı sürdürmenin yararsız olduğunu gören iki bay çıkıp gittiler. Scrooge da kendini daha bir beğenerek, yaradılışına yabancı olan neşeye benzer bir iç hafifliğiyle işinin başına döndü.

Bu arada sisle karanlık öylesine yoğunlaşmıştı ki eli meşaleli adamlar ortalıkta koşuşarak araba ve paytonlara yol göstermeyi öneriyorlardı. Duvardaki gotik pencereden her zaman sinsi sinsi Scrooge'u süzen eski bir kilisenin tok sesli ihtiyar çanı görünmez olmuş, saat başlarıyla çeyrekleri sislerin arasından bildiriyor, yarattığı titreşimler soğuktan donan dişlerin birbirine çarpmasını andırıyordu.

Anacaddede, avlunun köşesinde gaz borularını onaran işçiler mangal içinde koca bir ateş yakmışlardı. Bir küme partial adamla çocuk ateşin çevresine toplanmışlar, mutluluktan gözlerini kırıştırarak ellerini ısıtıyor-

lardı. Vitrinlerdeki pırnal meşeleriyle pıtrakların lam-balarından yayılan ısıyla çıtırdadığı dükkânların aydınlığında, yoldan gelip geçenlerin yüzleri pespembe ışıldı-yordu. Tavukçu ve bakkal dükkânlarında bir alış-veriş cümbüşüdür gidiyordu; öyle göz kamaştırıcı bir tanta-na ki ticaret ve pazarlık gibi sıkıcı işlerle ilişkisi oldu-ğuna dünyada inanılmazdı.

Beri yandan sis yoğunlaştıkça yoğunlaşıyor, ayaz-liklere işliyordu. Soğuktan yüzünün kemikleri birbirine geçmiş bir çocuk bir Noel ilâhisi okumak üzere Scrooge'un kapısındaki anahtar deliğine doğru eğildi, gelgelelim daha,;

**Tanrı neşenizi bozmasın, baylar,
Dert görmesin yüreğiniz...**

Demesine kalmadan Scrooge cetvelini öyle bir hızla fırlattı ki şarkıcı ödü koparak tabanları yağladı. Anahtar deliğini sisle soğuğa bıraktı.

Sonunda yazıhaneyi kapatma saati geldi. Scrooge: suratını buruşturarak taburesinden indi; sabırsızlıkla bekleyen yazmanına gidebileceğini bildirdi. Yazman o saat mumunu söndürerek şapkasını giydi.

Scrooge: «Yarın bütün gün izin istersin herhalde,, değil mi?» diye sordu.

«Bir sakıncası yoksa, efendim.»

«Sakıncası olmaz olur mu? Zaten adaletsizlik bu. Karşılığında parandan kessem haksızlık sayarsın, değil mi?»

Yazman zorla gülümsedi.

Scrooge: «Oysa çalışmadığın günün parasını almayr hiç de haksızlık saymıyorsun.»

Yazman bunun yılda tek bir gün olduğunu belirtti.

Scrooge kalın paltosunu çenesinin dibine dek düğ-meleyerek: «Her yıl 25 Aralıkta yankesicilik etmek için

«Özür mü bu yani?» dedi. «Ama ne yapalım, çaresiz vereceğiz tam gün izin yalnız ertesi sabah işe çok erken gel ha!»

Yazman buna söz verdi, Scrooge da bir homurtuyla yürüdü gitti. İşyeri gözle kaş arasında kapandı. Paltosu olmayan yazman, beyaz iş gömleğinin etekleri ceketinin altından sarkarak, Cornhill'de bir sürü çocukla birlikte Noel şerefine yirmi kez buzlu bir yokuştan kaydı. Sonra koşşa koşşa Camden Town'daki evine giderek oradaki çocuklarla karda körebe oynadı.

Scrooge her zaman gittiği karanlık lokantada tek başına, sıkıntı içinde karnını doyurdu, bütün gazeteleri okudu, bir süre hesap defteriyle oyalandı sonra eve, yatmaya gitti.

Eskiden ölmüş ortağının oturduğu dairede oturuyordu. Bir avlu köşesinde somurtarak kös kös duran girintili çıkıntılı bir yapıda, iç karartıcı bir daireydi burası. İçinde bulunduğu yapı yığıntısı avluya öyle aykırı kaçırıyordu ki insanın «Küçücük bir evken, başka evlerle saklambaç oynadığı bir sırada buraya kaçmış, sonra da çıkış yolunu bulamayıp kalmış,» diye düşüneneği geliyordu.

Ev artık büyümüş, asık suratlı bir koca adam olup çıkmıştı. Öteki odaların hepsi işyeri olarak kiraya verildiğinden koca yapıda geceleri tek Scrooge kalıyordu.

Avlu öylesine karanlıktı ki her taşını ezbere bilen Scrooge bile el yordamıyla ilerlemek zorunda kaldı. Evin eskilikten kararmış kapısının ağzında öyle bir kar yığılmıştı, sis de öylesine yoğundu ki, Kış Mevsiminin ifriti eşiğe çökmüş, kara kara düşünüyor sanabilirdiniz.

Şimdi, efendiciğime söyleyim, kapı tokmağının, çok büyük olması dışında bir özelliği yoktu. Bu gerçektir. Burada kaldığı sürece Scrooge'un kapı tokmağını her Tanrı'nın günü ve gecesı gördüğü de bir gerçektir. Sc-

rooge'un hanı öyle kuruntulu, pireli, uyanıkken düş gören kişilerden olmadığı ise hiç kuşku kaldırmaz. Birkaç saat önce, ortağının yedi yıldır ölü olduğuna değinmesinden bu yana, Marley'i aklının ucundan bile geçirmediğini belirtmekte de yarar var. Öyleyse, gelin açıklayın bakalım bana, nasıl oldu da anahtar kilide soktuğu sırada Scrooge, gözle görülebilir hiçbir değişim olmaksızın, tokmakta tokmağı değil de Marley'in yüzünü gördü.

Marley'in yüzü. Avludaki öbür şeyler gibi koyu karanlığa gömülmüş değildi hem de, çevresinde hafif, tüyler ürpertici bir ışıma vardı. Bu yüz öfkeli çatık filan da değildi, Scrooge'a tıpkı eski Marley'in baktığı gibi bakıyordu: hayal gözlüklerini hayalet alınına kaldırmış olarak. Saçları, üzerlerinde bir soğuk ya da sıcak hava akımı dolaşırcasına, bir tuhaf dalgalanıyordu; gözleri de dört açılmış olmalarına karşın kıpırtısızdı. Bunlara bir de cildin mor-kızıl rengi eklenince kam donduran bir görüntü ortaya çıkıyordu. Ne var ki bu ürkünçlük yüzün bir parçası değil de, elinde olmayan, söz geçiremediği bir ögeydi sanki.

Scrooge bu Doğüstü görüntüye gözlerini dikmiş baktığı sırada tokmak yeniden bir tokmak oldu.

Scrooge irkilmemişti, damarlarındaki kan, çocukluğundan bu yana bilmediği bir hızla kaynamamıştı, desek yalan olur. Gelgelelim demin çekmiş olduğu elini gene uzattı; anahtar titremeyen parmaklarla çevirdi, içeri girdi, mumunu yaktı.

Kapıyı kapamazdan önce bir an kararsızlıkla duralamadı değil; aralıkta Marley'in peruğunun ucunu göreceğinden ürkercesine kapının arkasına baktığı da yadsınmaz. Neyse, arkada tokmağın çivileriyle vidalarından başka bir şey olmadığından Scrooge:

«Adaam sen de!» diyerek kapıyı sırakkadanak kapadı.

Ses evin içinde gökgürültüsü gibi yankılandı. Üst kattaki her odanın, alt kattaki her şarap mahzeninin özel bir yankılanması var gibiydi. Ama Scrooge'da yankılardan korkacak göz var mı? Kapıyı kilitledi, sofadan geçip merdiveni tırmandı, hem de bir yandan mumun fitilini düzelterek, inadına ağır ağır...

Dışarda beş on tane sokak feneri bile olsa evin girişini pek aydılatamazdı. Hele Scrooge'un elindeki mumun, karanlığı ne denli dağıtabileceğini düşünebilirsiniz. Ama Scrooge oralı bile olmadan basamakları tırmandı. Karanlık ucuzdur; Scrooge bu yüzden karanlığı severdi. Gene de dairesinin o kocaman kapısını kapamazdan önce, her şeyin yolunda olduğuna kanı getirmek için odaları dolaştı. Tokmaktaki yüz, ona bunu yaptırtacak kadar, kafasına takılmıştı.

Oturma odası, yatak odası, yük odası. Herşey yerli yerindeydi. Masanın altında kimsecikler yok, kanepenin altında kimsecikler yok, ocakta cılız bir ateş; masada çorba tasıyla kaşık hazır, ocağın çengelinde küçük bir çorba tenceresi (Scrooge soğuk almıştı da...) Yatağın altında kimse yok, dolapta kimse yok, kuşkulu bir biçimde asılı duran sabahlığın içi boş... Yük odası eskisi gibi. Kullanılmayan ocak siperi, giyilmeyen ayakkabılar, iki balık sepeti, üç ayaklı çamaşır teknesi, bir masa.

Scrooge içi iyice rahatlayarak kapısını kapadı, içerden kilitledi, bir de sürgüledi, her zaman huyu olduğu üzere. Böylece kendini güvenceye aldıktan sonra boyunbağını çıkardı, sabahlığıyla terliklerini, gecelik takkesini giydi, çorbasını içmek üzere ocak başına oturdu.

Cılız dedikse gerçekten cılız bir ateşti; bu gecenin zehir zemberek soğuşuna karşı solda sıfır kalıyordu. Scrooge bu bir avuç kömürle bir damlacık ısınabilmek için ocağın burnuna girip ateşin üstüne eğilmek zorundaydı. Geçmiş zamanda bir Felemenk tüccarının yap-

tırtmış olduğu eski bir ocaktı bu; çepeçevre, üstü resimli Felemenk çinileriyle döşenmişti. Resimler kutsal kitaplardan sahneler sergiliyor, Habillerle Kabiller, Fıra-
vun Kızları, Seba Melikeleri, gökten pamuk gibi bulutlar üstünde inen haberci melaikeler, ermişler, havariler cirit atıyor, insanın dikkatini çekmek için yarışıyorlardı.

Gel gör ki yedi yıldır ölü olan Marley'in o tokmakta-
ki suratı, hani o eski Peygamberin değneği (*) gibi yük-
selerek bunların hepsini yutuyordu. Bu düzgün çinilerin
hepsinin yüzü bomboş olsa da Scrooge bunlara kendi
kafasından geçenleri yansıtabilse her çininin üstüne Mar-
ley'in suratı çizilirdi.

Scrooge: «Yutturmaca!» diyerek odada dolaşmaya
başladı. Birkaç volta attıktan sonra gene yerinde oturdu.
Kafasını koltuğun arkasına yasladığı sırada gözü bir
çingırağa takıldı. Artık kullanılmayan bu çingırak, çok-
tan unutulmuş bir amaçla, yapının tepe katındaki bir
odaya bağlıydı. Scrooge şimdi bu çingırağın gözleri
önünde sallanmaya başladığını görerek bir garip, anla-
tımsız korkuya kapıldı. İlk çingırak öyle usuldan sal-
lanıyordu ki hiç ses çıkarmaz gibiydi ama çok geçmeden
şangırdamaya başladı. Haydaa, onunla birlikte yapının
tüm çingırdakları!

Bu şamata sürsün sürsün de yarım, bilemediniz bir
dakika sürsün ama Scrooge'a bir saat gibi geldi. Çanlar,
başladıkları gibi gene hep birden sustular. Bunu, taa en-
aşağı katlardan gelen bir zincir şakırtısı izledi: Sanki
şarapçının mahzeninde birisi ağır bir zincir sürükleye-
rek dolaşıyordu. O zaman Scrooge, perili evlerdeki

(*) Peygamberin Değneği : Exodus Kitabında, Harun Peygamber'in
değneğinin bir yılanla dönüştüğü ve Fıra-
vun'un sihribazlarının
yaratığı zehirli yılanların tonunu yuttuğu anlatılır. (ç.n.)

hortlakların zincir sürüyerek gezdikleri konusunda duyduklarını anımsadı.

Mahzen kapısı kof bir gümbürtüyle açıldı; Scrooge zincir şakırtısının yükselerek aşağı katlardan geçtiğini, derken merdivenden çıktığını, sonunda dosdoğru kendi kapısına geldiğini duydu.

«Gene de yutturmaca! İnanmayacağım işte!» dedi.

Gel gör ki bir şey hiç duraksamaksızın kapıdan gecip odaya girince Scrooge'un ister istemez benzi attı. Bu şey içeri girince ocaktaki ölgün ateş:

«Tanıdım onu! Marley'in hortlağı!» diye bağırırcağına yalazlanmış, sonra gene sönükleşmişti.

O yüz, tıpkı tıpkısına o yüz! Saçlarını gene ensesinde bağlamış olan, her zamanki yeleği, dar pantolonu, botlarıyla Marley. Botlarının püskülleri, ceketin etekleri, kafasındaki saçlar, hep diken dikendi. Sürüdüğü zincir beline sarılıydı. Uzun, kuyruk gibi bacağına dolanıyordu. Scrooge'un atmaca bakışları bu zincirin parakutularıyla anahtar ve kilitlerden, hesap defterleriyle tapu senetlerinden, çelik örme cüzdanlardan oluştuğunu çıkartabiliyordu. Marley'in gövdesiye saydamdı. Öyle ki ona bakan Scrooge'un gözleri, yeleği delip geçerek arkadaki iki ceket düğmesini görebiliyordu.

Marley'in işkembesinin pek geniş olduğunu Scrooge çok kereler işitmişti de şu dakikaya değin inanmamıştı.

Yok, şimdi de inandığından değil ya! Hayaletin içini dışını süzdüğü, karşısında açıkça gördüğü halde, ölüm soğukluğundaki gözlerinin bakışıyla kanı donduğu, çenesinin altından geçirilip tepesinden bağlanmış bağcığın dokusunu inceden ince seçtiği halde, gene de inanmazlığı elden bırakmıyor, kendi duyularını yadsımaya savaşıyordu.

Her zamanki gibi acı, soğuk bir sesle: «Bu da nesi?»

dedi. «Ne istiyorsun benden?»

«Çok şey!» Ses Marley'indi. Hiç kuşkusuz.

«Kimsin?»

«KİMDİN, diye sor.»

«KİMDİN, öyleyse?» diye Scrooge sesini yükselterek sordu. «Ne de mızımız hortlakmışsın!»

«Yaşarken ortağın Jacob Marley'dim.»

Scrooge hortlağı kararsızlıkla süzerek: «Şey, acaba oturabilir misin,» diye sordu.

«Oturabilirim.»

«Otur öyleyse.»

Scrooge böylesi saydam bir görüntünün oturma yeteneği bulunup bulunmadığını bilmediğinden sormuştu. Hortlak bu yetenekten yoksunsa tatsız birtakım açıklamalarda bulunması gerekebilirdi. Gelgelelim hortlak eski ortağının karşısındaki köşeye, alışkın olduğu bir iş yaparcasına oturdu.

«Bana inanmıyorsun,» diye düşüncesini belirtti.

«İnanmıyorum,» dedi Scrooge.

«Gerçek olduğuna inanmak için kendi duyularının dışında ne gibi bir kanıt istersin?»

Scrooge: «Bilmiyorum,» dedi.

«Kendi duyularını neden kuşkuyla karşılıyorsun?»

«En ufak bir şey duyularımı etkileyebilir de ondan,» diye yanıtladı Scrooge. «Örneğin ufak bir mide bozukluğu tüm duyulara yalan söyletebilir. Belki sen de bir lokma iyi sindirilmemiş et, bir yalaç hardal, bir peynir kırıntısı, çiğ kalmış bir patates dilimisindir. Kimsin, ne sin bilmiyorum ama, mezardan değil de pazardan gelir gibi bir halin var!»

Scrooge şakacı bir adam değildi; şu sırada da içinden şakacılık geldiği yoktu. İşin aslını sorarsanız kendini oyalayıp korkusunu hafifletmek amacıyla işi lâf oyunlarına dökmeye çalışıyordu çünkü hayaletin sesi onu iliklerine kadar ürpertişti.

Tek bir dakika konuşmadan oturup o donuk, camlaşmış gözlerle bakarsa aklını oynatacağını Scrooge biliyordu. Hayaletin kendine özgü, cehennemsel bir iklimle sarılı olmasında da insana dehşet salan bir şey vardı. Scrooge bu iklimi duyumlayamıyor ama açıkça görebiliyordu. Çünkü Hortlak hiç kırıltısız oturmakla birlikte saçı, sakalı, püskülleri hâlâ, bir fırından çıkan sıcak buhara tutulmuşçasına dalgalanıp durmaktaydı.

Scrooge demin belirttiğimiz nedenden ötürü hemen: «Şu kürdanı görüyor musun?» diye saldırıya geçti. Ne olursa olsun hayaletin bakışlarını kendinden uzaklaştırmak istiyordu.

Hortlak: «Görüyorum,» diye yanıtladı.

«Ama kürdana bakmıyorsun.»

Hortlak: «Bakmasam da görüyorum,» dedi.

Scrooge: «Ne demezsin!» dedi. «Bunu yuttum mu hapı da yuttum demektir. Kendi yarattığım cinlerden, perilerden yakamı ömür boyu kurtaramam. Martaval, diyorum işte, yutturmaca bu!»

Bunu duyan hayalet öyle tüyler ürpertici bir haykırış kopardı, zincirlerini öyle ürkünç bir şangırtıyla sarsaladı ki Scrooge düşüp bayılmamak için koltuğuna sımsıkı tutunmak zorunda kaldı. Gelgelelim, hayaletin çenesindeki sargıyı sıcaktan terlemiş gibi şöyle bir açıp çıkarmasıyla çenesi ta göğsüne düştüğü zaman Scrooge'un ne kadar daha büyük bir dehşete kapıldığını varın siz düşünün!

Scrooge diz üstü çökerek ellerini yüzüne kapadı.

«Acı bana!» dedi. «Korkunç hayalet, ne istiyorsun benden?»

Hortlak: «Maddeci adam, bana inanıyor musun, inanmıyor musun?» diye sordu.

«İnanıyorum,» dedi Scrooge. «İnanmak zorundayım. Ama ruhlar neden dönüyor yeryüzüne? Hele bana neden geliyorlar?»

Hortlak: «Her kişinin gönlünün insan kardeşleri arasında dolaşması, onlarla kaynaşıp bağlantı kurması buyrulmuştur,» diye anlattı. «Yaşarken bunu yapamayan kişinin ruhu ölümden sonra insanlar arasına karışmak zorundadır. Yeryüzünün her köşesini dolaşmaya. yaşarken paylaşamadığı mutluluklara şimdi uzaktan bakmaya yazgılıdır. Ah, ahh!»

Hayalet gene bir inilti koparıp zincirlerini şangırdatarak dumanlı ellerini ovuşturdu.

Scrooge tiril tiril titreyerek: «Zincire vurulmuşsun,» dedi. «Söyler misin neden?»

«Yaşarken kendi ördüğüm zincirleri taşıyorum. Her halkasını kendim ördüm, uzattıkça uzattım. Kendim isteyerek kuşandım bu zinciri, kendim isteyerek taşıdım. Biçimi tanıdık gelmiyor mu sana?»

Scrooge daha da titremeye başlamıştı.

«Kendi taşıdığın zincirin ağırlığıyla uzunluğunu bilmiyor musun yoksa? Daha yedi Noel öncesi, benim şu zincir kadar vardı. O gün bugündür de örüp duruyorsun. Alâmet gibi taşınmaz bir şey oldu!»

Scrooge çevresinde halka halka demir zincirler görmekten korkarcasına yerlere bakındıysa da hiçbir şey göremedi.

«Jacob,» dedi yalvarırcasına. «Eski dost Jacob Marley, dahasını anlat. İçimi serinletecek bir şeyler anlat bana, Jacob. Avut beni»

«Sana verecek avuntum yok, Ebenezer Scrooge,» dedi ruh. «Avuntu başka yönden, başka elçilerle başka tür insanlara yolların. Sana içimden geçenleri anlatmam da izin yok. Çok az zamanın kaldı. Oyalanamam, duramam, hiçbir yerde dinlenemem. Ruhum sağlığında iş

yerimizin dışına çıkmamıştı... Cankulağıyla dinle beni... Ruhum, para kazandığımız yerin dar sınırını bir kerecik bile aşmış değildi. Şimdi ise önümde bitmez tükenmez yorucu yollar uzanıyor.»

Scrooge'un huyuydu: Ne zaman kafası karışsa ellerini pantolon ceplerine sokardı. Şimdi de ruhun sözlerini anlamaya çalışırken böyle yaptı ama ne dizlerinin üstünden doğruldu ne de hayalete baktı.

«Ağırdan almışsın, Jacob,» dedi. Saygılı ve alçakgönüllü olmakla birlikte sesi bir iş adamının sesiydi.

Hortlak: «Ağırdan mı almışım?» dedi.

Scrooge, dalgın, düşünceli: «Öleli yedi yıl oluyor,» dedi. «O gün bugündür taban mı tepiyorsun?»

«O gün bugün,» dedi Hortlak. «Ne rahatım var ne dirliğim! Durmadan içimi yeyip kemiren bir pişmanlık!»

Scrooge: «Hızlı mı yol alıyorsun?» diye sordu.

«Esen yellerin kanatları üstünde,» dedi Hortlak.

Scrooge: «Yedi yılda gezmeğin yer pek kalmamış olsa gerek,» dedi.

Bunu duyan Hortlak bir haykırış daha kopardı, geçenin ölüm sessizliği içinde zincirlerini öyle dehşet verici bir şangırtıyla sarstı ki dışarda bekçi olsa toplumun rahatını kaçırdığı için ona ceza keserdi.

«Ah!» diye inledi ruh. «Böyle el ayak zincire vurulmuş, emir-kulu bir tutsak olmak! Yaşamını iyiye kullanmayıp boşa harcadın mı sonradan kıyamete dek pişmanlık çeksen gene günahın bağışlanmıyor! Sağlığında bunu bilememek! Bana böyle oldu işte! Başıma bu geldi benim!»

Konuşulanları kendine uygulamaya başlamış olan Scrooge titrek sesle: «Ama Jacob, sen oldum olası iyi bir iş adamıydın!»

Ruh gene ellerini ovuşturarak: «İş mi?» diye bağırdı. «Benim gerçek isim insanlık olmalıymış. Toplumun

dirliği, bolluğu, dayanışma, acıma, bağışlama, sabır hoş-görül. büyük-gönüllülük... Bütün bunlarmış benim asıl işini. Ticaret dalındaki alış verişler asıl işimin denizlerinde bir tek damladan başka bir şey değilmiş»

Zincirini, amansız derdinin kaynağı buymuşçasına kaldırdı, sonra gene olanca ağırlığıyla yere çarptı.

«En çok yılın bu mevsiminde acı çekiyorum. Ah, sağlığında neden hep gözlerim yerde yürür, insan kardeşlerimin yüzüne hiç bakmazdım? Şu gözleri neden yıldızlara doğru kaldırıp da Yüce Varlığı anmazdım? O bana yol gösterirdi elbet; ben de kapılarını çalıp yüzlerini güldürebileceğim birkaç yoksul bulabilirdim.»

Hayaletin böyle konuşup durmasını dinledikçe Scrooge şaşır kalmış, gazel yaprağı gibi titremeye başlamıştı.

«İyi dinle beni!» diye bağırdı ruh. «Zamanım dolmak üzere»

«Dinliyorum» dedi Scrooge. «Ama hırpalama beni. Süslü püslü de konuşma Jacob kurbanın olayım!»

«Nasıl oluyor da bu gece beni görmene izin veriliyor, bilemiyorum. Çünkü sayısız günler boyunca sana gözükmekten yanında oturmuşumdur.»

Hiç de hoş a gidecek bir düşünce değildi bu. Scrooge ürperdi, alnında tomurcuklanan terleri sildi.

Hortlak: «Cezamın en ağır yönlerinden biri de budur ya» dedi. «Bu gece senin kulağını bükmeye, benim yazgımdan kurtulabilmen için henüz umudun ve fırsatın bulunduğunu haber vermeye geldim. Bu umutla fırsatı senin için ben koparttım, Ebenezer.»

Scrooge: «Her zaman dostluk göstermişsinizdir bana» dedi. «Sağolasın!»

Hortlak: «Bu yakınlarda sana üç ruh gözükecek» dedi.

Scrooge'un çenesi demin hortlağın çenesinin düştüğü gibi düşüvermişti.

«Sözünü ettiğin umutla fırsat bu mu, Jacob?»

«Bu, Ebenezer.»

Scrooge titrek sesle: «Ben galiba... vazgeçsem daha iyi,» dedi.

Hortlak: «Onlarla görüşmezsen benim yoluma düşmekten kurtulamazsın,» dedi. «Birincisini yarın gece saat biri çalarken bekle.»

«Jacob, hepsini bir arada ağırlasam da olup bitse, ha?» diye sordu.

«İkincisini ertesi gece, aynı saatte bekle. Üçüncüsü de öbürsü gece, saatin onikinci vuruşunun titreşimleri sona erdiği zaman gelecek. Beni artık arama, gelgelelim kendi çıkarını kollamak istiyorsan, aramızdaki şu geçeneri de açıkça anımsa!»

Bu sözleri bitirdikten sonra ruh sargısını masadan alıp gene eskisi gibi çenesinin altından bağladı. Scrooge bunu, onun dişlerinin birbirine kavuşunca çıkardığı şapırtıdan anladı. O zaman yürek bulup gözlerini kaldırdı ve başka-dünyalı konuğunun, zincirini koluna dolamış, ayakta durduğunu gördü.

Hayalet geri geri gitmeye başlamıştı. Attığı her adımda pencere de kendiliğinden biraz açılıyordu. Öyle ki sonunda bütünüyle açıldı. Şimdi pencereye varmış olan hayalet Scrooge'u parmağıyla çağırdı. Scrooge ilerledi. Aralarında iki adım kala Marley'in hortlağı elini kaldırarak arkadaşına yaklaşmamasını imledi. Scrooge durdu.

Durmasının nedeni söz dinlemekten çok şaşkınlık ve korkuydu. Hortlağın elinin kalkmasıyla birlikte Scrooge havanın karman çorman gürültülerle dolu olduğunu algılamıştı; birbirini tutmayan, kopuk kopuk ahlar, vahlar, pişmanlık iniltileri, anlatılmaz derecede acıklı

çığırtmalar, kendi kendini suçlayan haykırışlar. Hayalet bir an kulak verdikten sonra bu içler acısı ağıta katıldı ve o soğuk, ıssız gecenin karanlığına karıştı.

Scrooge karşı koyamadığı bir merakla pencereye yürüdü. Dışarı baktı.

Hava, yerlerinde duramayan bir telâşla oraya buraya koşuşan, çırpınarak inilleyen hortlaklarla doluydu. Her biri Marley'in hortlağı gibi zincirlerle kuşanmıştı. Üç-beşinin birbirine bağlanmış olduğu da görülebiliyordu (ki bunlar suçlu hükümetlerin üyeleri olabilirdi). Hiç zincirsizi yoktu. Scrooge bir çoklarını sağlıklarından tanıyordu. Örneğin ayak bileğine koskocaman demir bir para kasası bağlanmış olan, beyaz yelekli, yaşlı bir ruhu eskiden çok iyi tanırdı. Ruh şimdi aşağıda, bir kapı eşiğinde oturan yoksul bir anayla kucaktaki bebesine erişip yardım edemediği için acı acı ağlıyordu.

Açıkça görülüyordu ki bu ruhların derdi insanlara yardım etmeyi istemek, ne var ki bu yeteneği temelli yitirmiş olmaları.

Bu yaratıklar mı sislere karıştı yoksa sis mi onları yuttu. Scrooge ayırmıyordu. Gelgelelim görüntülerle sesler bir arada sönükleşip yok oldular ve gece biraz önceki ıssız, sessiz karanlığına büründü.

Scrooge pencereyi kapadı; hayaletin girdiği kapıyı yokladı. Kendi eliyle vurduğu çifte kilide ve demir sürgülere dokunulmamıştı. Scrooge:

«Martaval!» demeye yeltendiyse de ilk heceyi söylerken dilini tuttu.

Geçirdiği heyecanlardan mı desem, günün yorgunluğundan mı desem, öbür dünyadan bir köşe görmüş olduğundan mı, Hortlağın iç karartıcı konuşmalarından mı, yoksa saatin geçtiğinden mi desem, üzerine öyle bir bitkinlik çökmüştü ki, Scrooge sırtındakileri bile çıkarmadan kendini yatağa attığı gibi uyudu kaldı.

BÖLÜM II

UÇ RUHTAN BİRİNCİSİ

Scrooge uyandığında ortalık öyle karanlıktı bir pencerenin saydam camını donuk duvarlardan zor ayırt etti. O çaylak gözleriyle karanlığı delip geçmeye çalışıyordu ki komşu kilisenin çanları çalmaya başladı. O da buna kulak verdi.

Koca çanın vuruşları altıdan yediye, yediden sekize, sonra da sırayla onikiye dek çıkınca Scrooge sonsuz bir şaşkınlığa kapıldı: oniki ha! Oysa o yattığında saat onikiyi geçmişti. Kilisenin saatinde bir bozukluk vardı. Çarklarının içine bir buz parçası filan girmiş olsa gerek. Nasıl olabilirdi oniki!

«Yahu, olacak iş değil!» dedi Scrooge. «Koca bir gün boyunca sonra da gece yarısına değin uyumuş olamam ya! Güneş tutulmuş, saat de öğlenin onikisi olmaz ya!»

Bu düşüncelerin içine verdiği telâşla apar topar yataktan atladı; el yordamıyla pencereye gitti. Dışarısını görebilmek için camdaki kırağıyı kol yeniyle silmek zorunda kaldı ama o zaman da pek bir şey göremedi. Çı-

kartabildiği tek şey dışarısının hâlâ çok sisli, çok soğuk oluşuydu. Sokaklarda çıt çıkmıyordu. Oysa güneş filân tutulmuş da günün aydınlığına gecenin karanlığı el koymuş olaydı sokakların hay-huy içinde olması gerekirdi.

Scrooge gidip gene yattı. Bu durumu düşünüp taşıyor, kafasında evirip çeviriyor, gene de bir anlam veremiyordu. Düşündükçe kafası karışıyordu. «Düşünmeyeceğim» dedikçe düşünüyordu. Marley'in Hortlağı kafasını iyice bulandırmıştı. Ne zaman mantığını işletip de bir düş görmüş olduğuna kanı getirse, usu birden boşanan sıkı bir zemberek gibi gene başlangıç noktasına dönüyor, sorunu gene ilk başından ele almaya onu zorluyordu:

«Düş müydü, değil miydi?»

Scrooge bu durumda yatarken çanlar gene çalmaya başladı. Her saat başında önce dört kez çalarlardı, sonra büyük çan saat başını haber verirdi. Scrooge birden, saat biri vurduğu zaman ilk ruhun geleceğine ilişkin Marley'in sözlerini anımsadı. Saatin vuruşlarını saymaya karar verdi. Şu sırada taş çatlasa uyku tutmayacağına göre belki de verebileceği en akıllıca karar buydu.

İlk dört vuruş öyle uzun sürdü ki Scrooge gene uyuyup kalarak saat başını kaçırmış olduğunu sandı.

«Ding, dong!»

Scrooge: «Çeyrek geçiyor,» diye saydı.

«Ding, dong!»

«Yarım!»

«Ding, dong!»

«Çeyrek kaldı!»

«Ding, dong!»

Scrooge kıvançla: «Demek saat dörtmüş,» dedi.

Ama erken konuşmuştu çünkü tam o sırada büyük çan derin, kof, donuk, gamlı bir tınıyla saat başını vurdu : BİR.

O saat odada bir ışık çıktı, karyolanın çevresindeki perdeler ardına dek açılıverdi.

İyi dinleyin, perdeleri bir el açmıştı. Hem de tam Scrooge'un yüzünün dönük olduğu yöndeki perdeleri. Evet, perdeler açılıverdi ve dirseğinin üstünde yarı doğrulan Scrooge perdeyi açan hayalet konuyla yüz yüze geldi. Şu sırada sizle ben ne denli yakınsak o denli yakındılar. (Şu sırada ben sizin dirseğinizin hemen dibinde duruyorum).

Çok garip bir şeydi bu ruh: çocuk gibiydi, bir yandan da çocuk değil yaşlı bir adam gibiydi. Dürbünün ters yanından bakılıyormuş da uzak ve çocuk kadar ufak görülüyormuş gibiydi. Boynundan, sırtından aşağı sarkan saçları yaşlılıktan ak pak olmuşa benziyordu da yüzünde tek bir kırışık bile yoktu, yeni tomurcuk gibi taptaze idi. Uzun, kaslı kolları vardı. Elleri de öyleydi; tuttuğunu koparacak gibi. Son derece ince biçimli olan ayaklarıyla bacakları da kollarıyla elleri gibi çıplaktı. Lekesiz beyaz bir tünik giymiş, beline parıltısıyla göz alan çok güzel bir kemer takmıştı. Elinde bir dal taze yeşil pırnal meşesi vardı. Beri yandan da elindeki bu kara kış simgesini yalanlamak istercesine, tünığının etekleri bahar, yaz çiçekleriyle süslenmişti.

Ama bu hayaletin en garip yanı, tam tepesinden parlak, duru bir ışın çıkmasıydı. Bu ışın herşeyi aydınlatıyordu: Hayalet ışını söndürmek istediği zaman mum söndürücüsü niyetine kullandığı uzun, sivri külâhını şimdi koltuğunun altına kıstırmıştı.

Gelgelelim Scrooge daha serinkanlılıkla baktığı zaman hayaletteki en garip şeyin bu da olmadığını gördü. Hortlağın kemeri yer yer yanıp söndüğünden, şimdi ışyan yer bir saniye sonra kararıyor öyle ki hayaletin kendisi tüm belirginliğini yitirerek dalgalamıyor, bir bakıyorsunuz tek kollu, bir bakıyorsunuz tek bacaklı bir ya-

ratık olup çıkıyordu. Bir an sonra yirmi bacağı varmış ya da kafası gitmiş gövdesi kalmış, derken gövdesi sö-nüp kafası ışırmış gibi gözüküyordu. Odanın yoğun ka-ranlığında eriyip sönen organlar en ufak çizgilerine de-ğin yitip gidiyorlardı da, insan daha buna şaşıp durur-ken hortlak gene eski görünümünü alıyordu: duru çiz-gili, belirgin.

Scrooge: «Geleceği bana önceden bildirilen Ruh siz misiniz, efendim?» diye sordu.

«Benim:»

Ruhun sesi yumuşaktı, tatlıydı. Hem de yakından değil çok uzaklardan gelircesine garip bir yavaşlıktaydı.

«Kimsiniz, nesiniz?» diye Scrooge sordu.

«Geçmiş Noel'lerin Ruhuyum.»

Scrooge onun cüce yapısını dikkate alarak: «Çok mu eski Noellerin Ruhu?» diye sordu.

«Yok, senin geçmişin.»

Efendime söyleyim: «Neden?» diye sorsanız belki anlatamazdı ama Scrooge bu Ruhü külâhlı olarak gör-mek için garip bir isteğe kapılmıştı. Külâhım giysin diye ona yalvardı.

Ruh: «Ne!» diye bağırdı. «Bu ölümlü ellerinle ışı-ğımı kapamak istiyorsun ha? Senin hırslarından, aç göz-lülüğünden örülmüş olan bu külâhı sonsuz yıllar boyun-ca giymek zorunda oluşum yetmiyor mu sana!»

Scrooge saygısızlık yapmaya niyeti olmadığı, Ru-ha külâh giydirmiş olduğunu da bilmediğini büyük bir alçakgönüllülükle anlattı. Sonra gözünü pekleştirerek Ruhun ne amaçla gelmiş olduğunu sordu.

«Senin iyiliğin!» dedi Ruh.

Scrooge büyük bir gönül borcu altında kaldığını be-lirtmekle birlikte sabaha değin söyle deliksiz bir uyku çekse daha sevineceğini düşünmekten kendini alamadı.

Ruh onun aklından geçenleri duymuş olmalı ki hemencecik: «Seni giinah yolundan kurtarmaya geldim! Ayağını denk al!» dedi. Konuşurken o güçlü kolunu uzatmış, Scrooge'un kolunu hafifçe kavramıştı.

«Kalk da benimle gel!»

Havayla zamanın gezintiye uygun olmadığını söylemek boşuna olurdu. Scrooge biliyordu bunu. Yatak sıcaktı. Derece ise sıfırın taa altında bir yerde. Scrooge'un üstünde geceliğiyle terliğinden, gecelik takkesinden başka bir şey yoktu; üstüne üstelik nezleydi de!

Ruhun kolunu kavrayışı, bir kadının dokunuşu kadar hafif olmakla birlikte karşı konulmayacak derecede kesindi. Scrooge kalktı. Gene de Ruh'un hemen pencereye yöneldiğini görünce yalvarırcasına tüniğini çekeledi.

«Ölümlünün biriyim ben,» dedi. «Düşebilirim.»

Ruh elini Scrooge'un yüreğine bastırarak: «Parmaklarımın buraya dokunmasına izin verirsen yapamayacağın şey yoktur,» dedi.

O daha konuşadursun duvardan geçip dışarı çıktılar ve kendilerini, iki yanı tarlalık, açıklık bir kır yolunda buldular. Kent olduğu gibi gözden yokolmuştu. Kırıntısı bile kalmamıştı ortada. Kentle birlikte soğukla sis de yitip gitmişti. Kendilerini karlı, soğuk gene de bulutsuz bir kış gününde buldular.

Scrooge çevresine bakınca ellerini kilitleyerek: «Ulu Tanrım!» dedi. «Benim büyüdüğüm yer burası! Çocukluğum burada geçti!»

Ruh yumuşak bakışlarla onu süzmekteydi; Scrooge onun o deminki hafif, kısa dokunuşunu hâlâ duyumlar gibiydi. Burnuna yüzlerce koku geliyordu: her biri çoktan, çoktan unutulup gitmiş sayısız düşüncelerle, umutlarla, tasalar ve kıvançlarla bağıntılı.

«Dudakların titriyor,» dedi Ruh, «Ya şu yanağındaki nedir?»

Scrooge, sesi garip bir hıçkırıkla boğuklaşarak: «Sivilce,» dedi. Sonra hayalete: «Nereye gideceksek gidelim,» diye yalvardı.

Ruh: «Yolu arıyorsun musun?» diye sordu.

«Anımsak mı?» dedi Scrooge heyecanla. «Gözünü bağlasalar gene bulurum.»

Ruh: «Şunca yıldır unutmuş olman tuhaf,» diye görüş belirtti. «Yürü gidelim.»

Yola düzüldüler. Scrooge her direği, her çit kapısını, her ağacı anımsıyordu. Derken karşıda bir küçük kasaba görüldü: köprüsü, kilisesi, kıvrım kıvrım akan çayıyla. Şimdi kendilerine doğru tırıs gelen kıvrıkcık yeleli kısraklar gördüler. Sırtlarında delikanlılar, çocuklar vardı. Bunlar yoldan gelip geçen çiftçilerin arabalarındaki arkadaşlarına el sallayıp sesleniyorlardı. Hepsi bir bayram sevinci içindeydiler. Bağırıp gülustükçe tarlalar bu kıvanç sesleriyle öyle bir dolup taşıyordu ki gece havası bile bu neşeye katılarak kahkahalar atar gibiydi.

Ruh: «Bütün bunlar gelmiş-geçmiş şeylerin gölgele-ri,» dedi. «Bizi görmüyorlar bile.»

Keyifli yolcular yaklaştıkça Scrooge her birini tanıyıp adım söylüyordu. Onları görmek neden böyle sınırsız bir mutluluk veriyordu ona! O donuk gözleri onları gördükçe neden ışıldıyor, yüreği neden hopluyordu! Yol kavşaklarında, dönemeçlerde kendi evlerine doğru yönelirken birbirlerinin bayramlarını kutlayışlarını, «Neşeli Noeller,» diye bağırışlarını duydukça içi neden huzurla dolup taşıyordu. Öyle ya, Scrooge'a neydi, neşeli Noellerden! Yerin dibine batsın Noel Bayramı. Scrooge ne hayrını görmüştü ki Noel'in?

Ruh: «Okul daha tam boşalmamış,» dedi. «Arkadaşlarının unutup gittiği kimsesiz bir çocuk hâlâ orda duruyor.»

Ana yoldan ayrılıp Scrooge'un iyi bildiği bir kır yoluna saptılar ve çok geçmeden donuk kırmızı tuğladan yapılma büyük bir yapıya yaklaştılar. Yapının tepesinde küçük bir kubbbe, kubbenin içinde bir çan, üstünde de bir rüzgâr horozu vardı. Büyük bir yerdı ama bakımsızdı. Geniş odaları pek kullanılmaz gibiydi; duvarları rutubetli, yosunlu, pencereleri kırık, kapıları çürümüşü. Ahır damlarında kümes hayvanları boyun kırıp gıdaktıyordu; araba damlarıyla samanlıkları ot bürümüşü.

İçerde de eski günlerinden pek iz kalmamıştı. Karanlık sofaya girip de açık kapılardan içeri baktıklarında odaların geniş ve soğuk, döşemelerin eski püskü olduğunu gördüler. Havada bir toprak kokusu, çevrenin çıplaklığında içe işleyen bir ayaz vardı.

Ruhla Scrooge sofaya geçerek evin arkasındaki bir kapiya vardılar. Kapı açıldı. Önlerinde uzun, çıplak, iç karartıcı bir oda uzanıyordu. İçindeki dizi dizi tahta sıralar odanın çıplaklığın vurgular gibiydi.

Bu sıralardan birinde, cılız bir ateşin başında yapayalnız bir çocuk oturmuş bir şeyler okumaktaydı. Scrooge başka bir sıraya oturdu; kendisi olan bu yılların gerisinde kalmış, unutulmuş çocuk için gözyaşları döktü.

Ruh onun koluna dokundu, önündeki kitaba dalmış okuyan eski benliğini gösterdi. Birden, pencerenin dışında, başka bir ülkenin kılığın giymiş bir adam belirdi. İnanılmaz derecede serinkanlı görünüyordu. Kuşağına bir balta saplamış, odun yüklü bir merkebin yularından çutmaktaydı.

Scrooge yüreği sevinçten hoplayarak: «Aaa, bak Ali Baba!» diye bağırdı. «Sevgili, dürüst Ali Babam benim! Şimdi ansıyorum. Bir Noel Bayramı'nda, şu kimsesiz çocuk burada böyle tek başına kaldığı bir sırada Ali Baba ona yoldaşlık etmeye gelmişti. Zavallı yavru! Aa, bak, masaldaki şövalye ile kurt çocuk da gelmişler. Şey de

orda,» diye Scrooge sordu. «Bak, şiseden çıkan cin, Sultan'ın halayığını nasıl tepetaklak sallandırıyor! İşte bak, tepeüstü bıraktı bile! Oh olsun ,içime değsin! Prensesle evlenmek ona mı kalmıştı?»

Scrooge'un ağlamakla gülmek arası tuhaf bir sesle ve büyük bir içtenlikle bunları konuştuğunu duysalar, yüzünün heyecandan nasıl kızardığını görseler borsa-daki tüccar arkadaşlarının ağızları şaşkınlıktan bir karış açık kalırdı, sanıyorum.

«İşte papağan!» diye Scrooge bağırdı. «Kendisi yeşil, kuyruğu sarı, tepesinden de marul cücüğü gibi bir ibik çıkmış, işte oracıkta. 'Zavallı Robinson Crusoe?' demişti, adanın çevresini dönüp geldikten sonra; adamcağız da düş gördüğünü sanmıştı ama düş değildi bu. Papağandı, anlarsın ya! Bak, Cuma'yı görüyor musun, nasıl koşuyor canını kurtarmak için o küçük dereye doğru! Heeey! Cuma! Bana baksana! Heeey!»

Derken Scrooge her zamanki kişiliğine ters düşen hızlı bir duygu değişimiyle eski benliği olan çocuğa acıyarak baktı.

«Zavallı yavru!» dedi gene. «Keşke...» diye mırıldanarak gözyaşlarını kolunun yeniyle silip elini cebine attı. «Ama çok geç, artık...»

Ruh: «Ne oldu?» diye sordu.

«Hiçbir şey,» dedi Scrooge. «Hiçbir şey. Dün gece kapıma bir çocuk gelmiş, Noel şarkısı söylüyordu. Eline bir üç kuruş sıkıştırmam gerekirdi. Hepsi bu.»

Ruh düşünceli bir gülümseyişle elini şöyle bir sallayarak: «Şimdi de başka bir Noel gecesini görelim!» dedi.

Bu sözler üzerine Scrooge'un eski benliği biraz daha büyüdü, oda biraz daha karanlıklaşıp pasaklaştı. Duvarların kaplamaları, pencereleri çatladı, tavandan parça parça sıvalar döküldü. Bütün bunların nasıl olduğu konusunda Scrooge da tıpkı sizin gibi bilgisizdi. Yalnız

bütün bunların doğruluğunu, her şeyin böyle olduğunu öteki çocuklar bayram neşesiyle evlerine döndükleri halde kendisinin gene burda, yapayalnız kaldığını biliyordu.

Bu kez eskiden'ki Scrooge kitap okumuyordu; üzgün, umarsız, odada dönüp dolanıyordu. Scrooge önce Ruh'a, sonra başını tasayla sallayarak kapıdan yana baktı.

Kapı açıldı. Küçük, oğlandan çok daha küçük olan bir kız çocuğu koşarak içeri girdi, kollarını oğlanın boyuna dolayıp onu öpücüklere boğarak:

«Canım, canım ağabeyim benim,» dedi. O minicik ellerini birbirine kilitleyip gülererek: «Seni eve götürmeye geldim!» diye ekledi.

«Eve mi, benim küçümencik Fan'ım?»

«Eve ya,» diye küçük kız sevinçten içi içine sığmayarak yanıtladı. «Temelli, hem de, hiç ayrılmamacasına. Babam eskisi gibi değil artık, öyle iyileşti ki evimiz cennete döndü! Geçen gece babam benimle öyle tatlı konuştu ki yüreğimi pekiştirdim, gene sordum, sen eve dönebilir misin diye. O da, evet, dedi. Beni arabaya bindirdi, seni almaya yolladı.» Küçük kız gözlerini iri iri açarak: «Çalışıp tam bir erkek olacaksın artık,» dedi. «Bir daha buraya hiç dönmeyeceksin! Ama herşeyden güzeli, tüm Noel Bayramı boyunca hepimiz bir arada olacağız, doyasıya eğleneceğiz.»

Çocuk: «Sen çok yaman bir şey olmuştun, Fan!» diye güldü.

Kız da ellerini çarparak güldü. Ağabeysinin saçlarını okşamaya çalıştı ama boyu yetişmedi. Bu kez ayaklarının ucunda doğrularak onun boynuna sarıldı. Sonra o çocuksu heyecanı ile ağabeyini kapıya doğru çekelemeye başladı. Buna dünden hazır olan çocuk da kardeşiyle birlikte yürüdü.

Sofada ürkünç bir sesin: «Bay Scrooge'un sandığını buraya indirin!» diye gürlediği duyuldu. Duyulmasıyla birlikte sofada müdür görüldü. Müdür Scrooge'a kaşlarını çatarak tepeden baktı sonra bir de tokalaşmaya kalkarak çocukcağızın elini ayağına dolaştırdı. Sonunda onları kuyu gibi bir konuk odasına aldı ki duvarlarındaki haritalarla pencerelerde duran yer ve gök yuvarlakları bile soğuktan donmuş, mum kesilmiş gibiydi.

Müdür bir şişe olasız kertede hafif şarapla bir parça olasız derecede ağır pasta çıkardı. İki kardeşe bunlardan sundu. Bir yandan da sıska bir uşağı dışarki arabacıya: «Bir bardak bir şey,» sunmaya yolladı. Arabacı çocuk: «Sağolun ama bundan öncekisinden istemem,» diye karşılık yolladı.

Bu arada gene Scrooge'un sandığı paytona yüklenmiş olduğundan çocuklar müdüre candan-gönülden iyi geceler dileyerek dışarı çıktılar, arabaya bindiler, neşeyle yola düzüldüler. Arabanın tekerleklerinin hızı, yol kıyısındaki küçük çamlarla taflanların üstündeki karları püskürtüp uçurtuyordu.

Ruh: «Bir üflesen uçuverecek gibi zayıf, dayanıksız bir kızdı, ilk baştan beri ama nasıl da büyük gönüllüydü!» dedi.

Scrooge: «Hem de nasıl!» diye ona hak verdi. «Doğru söyledin, Ruh. Yadsıyamam bunu, Tanrı çarpar beni yoksa.»

Ruh: «Gencecik bir kadımkın ölüp gitti,» dedi. «Yanılmıyorsam çocukları da vardı.»

«Tek çocuk,» dedi Scrooge.

Ruh: «Doğrudur,» dedi. «Yeğenin!»

Scrooge tedirgin olmuş gibiydi; kısaca, «Öyle,» diye yanıtladı.

Gerçi okuldan daha şimdi ayrılmışlardı ama kendilerini bir kentin işlek caddeleri arasında buluverdiler.

Gölge gibi yolcular gelip geçiyor, gölge gibi arabalarla paytonlar sıra kapmaya çalışıyorlardı. Kısacası, gerçek bir kentin curcunalı savaşımı sürüp gitmekteydi.

Dükkânların süslerinden burda da gene Noel olduğu anlaşılıyordu. Ama bir akşam saatiydi; sokak lambaları ortalığı şıkır şıkır aydınlatmıştı.

Ruh bir ardiyenin kapısını açtı; Scrooge'a burasını tanıyıp tanımadığını sordu.

«Tanımak mı?» dedi Scrooge. «Buraya çırac girmiştim.»

İçeri girdiler. Burada bir adam vardı. Öylesine yüksek bir yazı masasının başında oturmuştu, kafasında da öyle sivri bir külâh vardı ki boyu birkaç santim daha uzun olsa tepesi hiç kuşkusuz tavana değecekti. Onu görünce Scrooge büyük bir heyecanla:

«Aa, şu işe bak, bizim Baba Fezziwig bu!» diye bağırdı. «Tanrı iyiliğini versin, bak, sanki ölmemiş!»

İhtiyar Fezziwig kalemını elinden bırakıp saate baktı. Saat yediyi gösteriyordu. Fezziwig ellerini ovuşturdu, o geniş yeleğini düzeltti, benliğini tepeden tırnağa aydınlatan bir gülüşle güldü; sonra iyi huylu, şişman kişilerin o rahat, geniş, pürüzsüz, şakrak sesiyle:

«Hey, Dick! Ebenezer!! Bana bakın!» diye seslendi.

Şimdi genç bir adama dönüşmüş olan eski Scrooge, kendisi gibi çırac olan Dick'le birlikte hemen içeri girdi.

Scrooge Ruh'a: «Dick Wilkins bu, inan olsun!» dedi. «Ne demezsin, ta kendisi! Beni pek severdi. Zavallı Dick. Tövbe, tövbe!»

Fezziwig: «Gelin çocuklarım, bu günlük işiniz bitti,» dedi. «Noel arifesi bu gece, Dick. Bir düşün, Ebenezer, yarın Noel Bayramı.» Sonra ellerini şrak diye çırparak: «Göreyim sizi!» dedi. «Ha, demeden kapayıverin şu kepenkleri!»

İki gencin bu işi nasıl göz açıp kapayanadek yapı verdiklerini söylesem inanmazsınız! Hemen sokağa fırladılar: bir, iki üç - kepenkler yerlerine takılmıştı bile! Dört, beş, altı, demir kollar takılmış, halkalara geçmişti. Yedi, sekiz, dokuz, on demeden gençler, soluk soluğa içeri dönmüşlerdi bile.

Baba Fezziwig o yüksek masadan şaşılasi bir çeviklikle aşağı atlayarak, «Yaşsayın!» diye bağırdı. «Toparlayın ortalığı, evlâtlarım, açın şurasını. Hadi, Dick, davran, Ebenezer!»

Toparlamak mı? Baba Fezziwig istese bu iki genç tahtaları bile sökerlerdi. Her işi bir çırpıda yapıp bitirirler. Kaldırılabilir kaç parça eşya varsa kalktı, yerler silinip süpürüldü, lambaların fitilleri düzeltildi. Ocağa tepeleme odun atıldı, ardiye sıcacık, kuytu, balo salonları gibi apaydınlıktı: tam, soğuk kış gecelerinde insanın içini aydınlatmaya uygun bir köşe...

Derken içeri elinde kutusuyla bir kemancı girmez mi? O yüksek yazı masasına çıkıp kemanını akort etmeye başlamaz mı, karnı ağrıyan elli kişinin iniltilerini andıran seslerle? Ardından Bayan Fezziwig sökün etti: tepeden tırnağa, tombalak bir gülümseyiş! Ardından üç tane Miss Fezziwig sökün etmediler mi sana, hepsi gülerylüzlü, tatlı, şipşirin? Peşlerinden de onlara yanıp yakılan altı genç adam sürüklemişlerdi. Onları orta hizmetçiyle kardeş-çocuğu olan fırıncı, aşçı ile ağabeysinın can dostu olan sütçü izlediler. Derken karşı evdeki bayın, boğaz tokluğuna çalıştırdığı söylenen delikanlı çıkageldi. İki kapı ötedeki evde çalışan ve hanımı tarafından kulakları çekilerek cezalandırıldığı kesinlikle bilinen hizmetçi kız gözüktü.

Daha niceleri geldi, birbir ardına, kimi ezile büzüle, kimi göğsünü gere gere, kimi uyumlu ve çevik, kimi han-

tal ve sakar, kimi iteliyerek, kimi çekelenerek hepsi geldiler, içeri girdiler.

Sonra da başladılar mı hep birlikte oynamaya, yirmi çift birden? Kollarını bir bu yana, bir öte yana çaprazlayarak, şimdi salonun ortasında sıra olmuşken sonra neşeli halkalarla dağılarak... Bir bakıyorsunuz, başı çeken çift yanlış yere gitmiş; onların yerine başka bir çift başa geçerek dansı sürdürüyordu. Sonunda ne görsünler? Bütün çiftler başı çekiyor, geriye getiren kimse kalmamış!

Bu sonuca ulaştıklarında Baba Fezziwig el çırparak dansı durdurdu: «Çok güzeldi!» diye bağırды.

Kemancı hemen porto şarabıyla dolu kupasını ağzına dayadı. Ama kupayı ağzından çeker çekmez gene kemancını eline aldı, ortada danseden olmamasına karşın yeniden öyle canla başla çalmaya başladı ki deminki kemancı yorgun düşüp evine gitmiş, yerine de ona, canı pahası taş çıkartmaya and içmiş olan bir yenisi gelmiş sa-nırdınız!

Daha bir sürü oyunlar oynandı, ödüller kazanıldı, pastalar, rostolar, üzümlü, cevizli tatlılar yendi, su gibi biralar içildi.

Ama akşamın en neşeli dakikası pastalar, rostolar yendikten sonra geldi. Kemancı (işini iyi bilen hinoğlu hinin tekiydi, ha!) «Sir Roger de Loverley!» adındaki köy dansını çalmaya başlarmaz mı? İşte o zaman Baba Fezziwig kalktı; karısını da karşısına alıp dansa durdu. Başları onlar çektiler ya kolay iş değildi bu. Peşindenden yirmi üç, yirmi dört çifti sürüklemek. Hem de öyle yabana atılacak çiftler değildi bunlar: ayakları yılmıyeyi unutmuş da başka adım bilmez gibi ille de dansediyor, danstan öte hiçbir şeyi gözleri görmüyordu.

Gel gör ki sayıları iki kat daha çok, dört kat daha çok bile olsa Baba Fezziwig onlarla asık atabilirdi. Alın Bayan Fezziwig'den de o kadar! Bu kadın-kişi Bay Fezzi-

wig'in her anlamda eşiydi. Bu dediğim de övgülerin en yükseği değilse, bana daha yükseğini öğretin, onu söyleyeyim! Fezziwig'lerin varlıkları için için bir ışık saçar gibiydi. Dansederken dönüp sıçradıkça iki dolun ay misali ışıyorlardı. Öyle kıvraktılar ki gözler adımlarını güçlkle izleyebiliyordu. Hele Baba Fezziwig'in bacakları insana göz kırpar gibiydi.

Saat onbiri çalınca bu aile-balosu sona erdi. Bay ve Bayan Fezziwig kapının iki yanına geçip durdular. Herkesi, ayrı ayrı tokalaşıp neşeli Noeller dileyerek uğurladılar. Böylece, iki çırağtan başka herkes dışarı çıktı. Onlar da Fezziwig'leri uğurladılar ve dışardaki neşe dolu sesler gitgide uzaklaşırken kendilerini yataklarına attılar. Ardiyenin arkasındaki dükkânda, bir tezgâhın altında uyuyorlardı.

Bütün bu süre boyunca Scrooge kendinden geçmiş gibiydi. Kendini tüm varlığıyla karşısındaki sahneye vermişti. Gönlü, usu, karşısındaki eski benliğiyle birlikteydi. Gördüğü her şeyi beğeniyor, anımsıyor, herşeyden sonsuz bir tad ve heyecan duyuyordu.

Ancak genç Dick'le eski benliğinin aydınlık yüzleri görünmez olunca Scrooge yanında duran Ruhu ansıdı. Ruhun dikkatle onu süzdüğünü gördü. Aynı zamanda, Ruhun tepesinden fışkıran ışığının iyice parladığı da dikkatini çekti.

«İşten bile değil!» dedi Ruh. «Bu basit insanların böylesi gönlünü almak!»

Scrooge, «İşten bile değil ha!» diye ona karşı çıktı.

Ruh bir işaret yaptı: iki çırağın Baba Fezziwig'i övüp göklere çıkarmasını dinlediler.

Sonra Ruh, «İşten mi yani?» diye sordu. «Adam sizin dünyanızda geçerli olan paradan bir kaç tane altın harcadı: üç, hadi bilemedin dört tane. Böyle üç kuruşa karşı bunca övgü değer mi, yani?»

Ruhun sözlerine kızan Scrooge, «Sorun o değil, Ruh; para sorunu değil bu!» diye yanıtladı. Kendi de bilmeden, şimdiki değil de eski kişiliğinin sesiyle konuşmuştu. «Bizleri isterse mutlu, isterse mutsuz kılmak bu adanın elinde. İşimizi hafif ya da ağır yapmak, çalışmayı gözümüze eğlence ya da yük gibi göstermek de onun elinde. Diyelim ki bu kudret onun sözleriyle bakışlarında gizlidir; parmak basamayacak, adı konamayacak kadar küçük, önemsiz şeylerle gizlidir. Ee, ne çıkar yani? Verdiği mutluluk, bir çuval para harcamış kadar büyük ya, sen ona bak.»

Ruhun kendinden yana bir bakış fırlattığını görerek sustu. Ruh, «Ne oldu?» diye sordu.

Scrooge, «Önemli bir şey değil,» dedi.

Ruh, «Yok, yok, bir şeyler oldu,» diye diretti.

«Yok,» dedi Scrooge. «Bir şey yok. Yalnız, yanımda çalıştırdığım yazmana bir şeyler söylemek geldi içimden şu dakikada. Hepsi bu!»

O bu sözleri söylerken eski benliği lambaları söndürmüştü. Scrooge'la Ruh kendilerini gene yan yana, açık havada buldular.

«Vaktim daralıyor,» dedi Ruh. «Çabuk olalım!»

Bunu Scrooge'a ya da gözle görülebilen birine söylemiş değilseyse de hemen sonuç aldı. Çünkü Scrooge gene kendini gördü. Daha da büyümüş, yaşını almış bir adamdı. Yüzünde sonraki yılların keskin, katı çizgileri daha belirmemekle birlikte tasaların, para hırsının imgeleleri daha şimdiden görünmeğe başlamıştı. Gözlerinin aç, doymaz, kuşkulu bir bakışı vardı ki hırsın kök salmış olduğunu kanıtlıyor, bu kökten fışkıracak olan ağacın nerelere gölge düşüreceğini belirliyordu.

Eski Scrooge yalnız değildi: kara yas giysileri giymiş güzel bir kızla yan yana oturmaktaydı. Geçmiş Noel-

lerin Ruhu'nun tepesinden fıskıran ışın genç kızın gözlerindeki yaşlara vurmaktaydı.

Genç kız yumuşacık bir sesle, «Önemi yok,» dedi. «Hele senin için hiç önemi yok. Başka bir tanrıça benim yerimi aldı. Gelecek yıllarda o sana, benim verebileceğimden daha büyük bir mutluluk, daha güzel bir avuntu sağlayabilirse ben de üzülmem, sevinirim.»

«Neymiş senin yerini alan Tanrıça?»

«Altından yapılma bir put.»

Eski Scrooge, «İşte dünyanın adaleti dedikleri şey,» diye mırıldandı. «Bu dünya yoksulluğu, karşı alabildiğine acımasız, hoş görüsüzdür. Beri yandan para kazanma isteğini de ayıplar görünür, en büyük suç sayar, sözüm ona!»

Kız usulca, «Dünya dediğin şeyden çok korkuyorsun,» dedi. «Onun suçlamasından kaçınmak uğruna tüm umutlarınla düşlerini unutuyorsun. Senin o yüce, temiz amaçlarının birer birer silinip gittiğini gözlerimle gördüm. Şimdi artık Para Hırsı denilen efendinin kölesi olup çıktın. Doğru değil mi?»

«Doğruysa ne çıkar yani?» dedi Scrooge «Hayatta pişmişsem, gözüm açılmışsa, suç mu bu? Sana karşı değişmedim ya.»

Kız başını sarsaladı.

«Değiştim mi yani?»

«Aramızdaki söz çok eskiye gider. İklimiz de yoksulken verilmişti. Yoksulluğumuzdan gocunmuyorduk o günlerde. Zamanla, çalışarak, alın terimizle durumumuzu düzeltiriz, diye umuyorduk. Ama sen değiştin bu arada. Söz kestiğimizde başka birisiydin sen.»

«Toy bir çocuktum,» diye eski Scrooge sinirli sinirli konuştu.

Kız «O eski insan olmadığınızı sen de biliyorsunuz,» dedi. «Oysa ben o zaman ne idiysem şimdi de oyun. Bir

zamanlar yiireklerimiz tek olarak çarparken mutluluk umduran şey, şimdi, iki kişi olduğunuzdan bu yana, ancak acı verebilir bize. Bunu kaç kez, nasıl inceden ince düşündüğümü sana anlatacak değilim. Bunu düşündüm, sana özgürlüğünü geri veriyorum: bunları söylemem yeter.»

«Özgürlüğümü istediğim oldu mu hiç?»

«Sözcüklerinle hayır; hiçbir zaman.»

«Nasıl istemişim, bakalım?»

«Değişen huylarınla; başkalaşan kişiliğinle; başka bir dünyada yaşamam, bu yaşamını bambaşka bir amaçla bağlamanla. Kişiliğinde benim sevgimi değerli, yüce tutan ne varsa hepsi değişti.» Genç kız yumuşak gene de yılmaz gözlerle erkeğin gözlerinin içine bakarak, «Söyle bana,» dedi. «Aramızda bu söz olmasaydı şimdi benim peşimde koşar mıydın, şimdi ister miydin beni? Yok, ner-dee?»

Adam bu varsayımın doğruluğunu, istemiyerek de olsa kabûl edecek gibi oldu ama kendi kendisiyle savaşıyor, «İsteyeceğimi sanıyorsun,» dedi.

«Elimden gelse isteyeceğine inanırdım. Tanrı biliyor! Böyle bir gerçeği ben bile sezdiğime göre, ne kadar dayanılmaz derecede güçlü olduğunu anlıyabiliyorum. Bugün, yarın, hattâ diin, özgür olsaydım, benim gibi çeyizsiz çemensiz bir kızı seçeceğine nasıl inanabilirim-sen ki onunla her konuştuğunda her şeyi kazanç açısından değerlendirdiğini gizlemiyorsun. Tut ki bir dakika için bu hırsını unutarak beni seçtin, çok geçmeden pişman olup başını taştan taşla vuracağım bilmiyor muyum sanıyorsun? Biliyorum, bu yüzden de seni salıveriyorum. Hem de yiireğim o eskidenki insana karşı hâlâ sevgiyle dolup taşarak.»

Adam konuşmak üzereydi ama kız başını öte yana çevirerek sözlerini sürdürdü:

«Benim yüzümden acı çekebilirsin, aramızda olup bitenleri düşündükçe. Acı çekmeni biraz da istemiyor değilim. Ama kısa sürecek bu; çok 'kısa bir süre sonra bu anıyı seve seve unutacaksın, boş bir düş gibi gelecek sana. Uyandıgın için derin bir oh çekeceksin. Seçtiğin yaşam yolunda mutluluklar dilerim sana!»

Kız dışarı çıktı; ayrıldılar.

Scrooge, «Ey Ruh, başka bir şey gösterme bana,» dedi. «Evime döndürt beni. Ne zevk alıyorsun bana böyle işkence etmekten?»

Hortlak, «Bir gölge oyunumuz daha var!» dedi.

Scrooge, «Hayır!» diye bağırdı. «Yetti artık. Görmek istemiyorum. Başka birşey gösterme bana!»

Gelgelelim amansız Ruh Scrooge'u iki kolundan kısıp kavrarak kavriyerek bundan sonra olup bitenleri seyretmeye zorladı.

Başka bir yerdeydiler: pek büyük, gösterişli olmakla birlikte rahat, şipşirin bir oda. Harıl harıl yanan ocağın başında çok güzel bir kız oturmaktaydı. Biraz önceki kıza öyle benziyordu ki Scrooge önce o sandı sonra deminki kızın, şimdi güzel, olgun bir kadın olmuş, kızının karşısında oturduğunu gördü.

Odanın içindeki curcuna anlatılır gibi değildi çünkü kafası iyice karışmış olan Scrooge'un sayamayacağı kadar çok çocuk vardı. Çocukların her biri de kırk çocuğa bedel şamata yapmaktaydılar. Ama kimse oralı olmaz gibiydi. Tersine, genç kızla anası içten kahkahalarla gülüyor, çok eğleniyorlardı. Çok geçmeden kız da kardeşlerinin oyununa katıldı. Küçük haydutlar onu gözünün yaşına bakmadan öyle bir tartakladılar ki!

Onlardan biri olabilmek için dünyaları verirdim! Ama onlar gibi hoyratlık yapamazdım ben! O cânım orgüleri çekeleyip o minnacık ayakkabıları çıkarmaktan sa elimi keserdim. Gene de, ne yalan söyleyim, öyle is-

terdim ki o dudaklara dokunabilmeyi, o uzun kirpikli gözleriyle gözlerine bakar mı, diye bir soru sormayı, o çözülmüş, dalga dalga saçlarından bir perçemi paha-biçilmez bir andaç olarak saklamayı. Kısacası, açıkça söylüyorum ki onun karşısında hem bir çocuk kadar korkusuz hem de bütün bunların değerini bilecek kadar yetişkin bir erkek olabilmeyi yürekten dilerdim...

Derken kapıya vurulduğu duyuldu. O saat öyle bir koşu koptu ki, o saç başı dağılmış, kurdeleleri kopartılmış, gülen kız da akıntıya kapılarak o şamatacı sürünün orta yerinde sürüklendi: babalarını karşıladılar. Babanın yanında Noel armağanlarıyla yüklü bir adam duruyordu. Bu zavallı adamın uğradığı saldırıyı bir görseydiniz, o bağırış çağırışları bir duysaydınız! üstünü başını aramak için merdiven niyetine sandalyelere mi tırmanıldı, kağıda sarılı armağan paketlerini yağma etmek için ceplerin içi mi karıştırılmadı! Küçük haydutlar bu arada düşmemek için adamcağızın boyunbağına sımsıkı tutunuyor, boynuna sarılıyor, üstüne üstelik sevgi ve sevinç içinde sırtını yumruklayıp bacaklarını gıdıklıyorlardı!

Her paketin açılışı sırasında yükselen heyecan, şaşkınlık, sevinç haykırıları! En küçükleri olan bebenin oyuncak tavayı ağzına soktuğu, hattâ küçük, tahtadan oyma bir hindiyi yuttuğu konusunda ortaya atılan ürkünç haberler! Bunları yanlış olduğu anlaşılınca derinden çekilen sevinçli oh'lar! Ah, o sevinç çılgınlıkları, o teşekkürler, o sonsuz mutluluk... Öyle anlatımsızdı, hepsi de... Neyse ki zamanla çocuklar ve çocukların heyecanı odayı boşalttılar, merdiveni basamak basamak tırmanıp üst kata çıktılar, yatıp uyudular ve böylece ortalık yatıştı.

Scrooge şimdi eskisinden de çok dikkat kesilmişti. Evin babası, ona sevgiyle yaslanan kızıyla birlikte ate-

şin başına, karısının karşısına geçip oturdu. Scrooge istemiş olsaydı tıpkı böylesine, açılmağa hazırlanan to-murcuk güzelliğindeki bir yaratığın kendisine de, «Ba-ba,» diyebileceğini, yaşamının soğuk-ıssız kış mevsimi bahara çevirebileceğini düşündükçe gözleri yaşlarla bu-ğulanıyordu.

Evin erkeği, «Bekle,» diye gülümseyerek karısına döndü. «Bugün senin eski bir dostunu gördüm.

«Kim?»

«Bil, bakalım.»

«Nasıl bileyim, kuzum?» Sonra güzel kadın hemen-
cecik gülererek, «Ama bildim,» diye ekledi. «Bay Scrooge
olsa gerek.»

«Bay Scrooge'du gerçekten. İş yerinin penceresi
önünden geçtim, kapatmamıştı daha. Şamdanı da yandı-
ğından açıkca gördüm onu. Ortağı ölüm döşeğindeymiş.
Scrooge bir başına oturuyordu. Koca dünyada kimsesi
yoktur, sanıyorum.»

«Ruh!» diye Scrooge titrek sesle yalvardı. «Götür
beni bu yerden.»

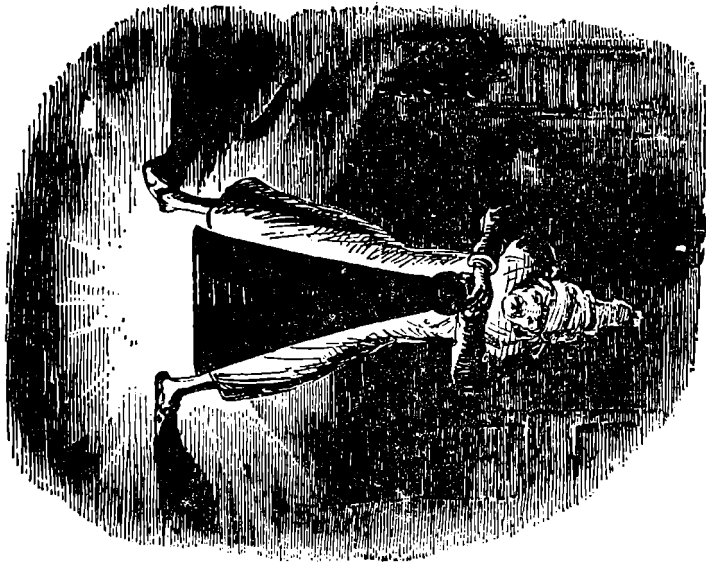
Ruh, «Gelmiş geçmiş olayların gölgeleri, diye söyle-
miştim sana,» dedi. «Oldukları gibi gösterdim. Beni suç-
lama!»

Scrooge, «Götür beni burdan!» diye bağırdı. «Daya-
namıyorum!»

Ruha doğru döndü. Ne garip, Ruhun yüzünde, gölge
oyunlarında gördüğü bütün yüzlerden birer parça var-
mış gibiydi. Scrooge onun üstüne atıldı, boğuşmaya baş-
ladı.

«Git başımdan! Geri götür beni! Sonra da defol, sa-
»

Boğuşma sırasında (eğer buna boğuşma denilebilir-
se, elbet. Çünkü Ruh gözle görülür hiçbir çaba harca-
maksızın hasmının saldırılarına karşı koyuyordu) Scroo-

ge Ruh'un tepesindeki ışığın parıl parıl tavanlara fışkır-
cığını algıladı. Kendi üstündeki etkenin bu ışık olduğunu
sanarak mum söndüren külâhı kaptığı gibi çevik bir atı-
lışla Ruhun kafasına geçiriverdi.

Ruh ufalıverdi, öyle ki külâh onu baştan ayağa sardı.
Gelgelelim Scrooge'un var gücüyle bastırmasma karşın
külâh ışığı gene de kapatamıyor, dibinden yere sel gibi
bir aydınlık saçılıyordu.

Scrooge ta iliklerinde büyük bir yorgunluk duydu;
birden uyku bastırdı ve dahası, kendi odasında olduğunu
gördü. Külâhı son bir kez avkalamak istediye de par-
makları çözülüverdi. Scrooge kendisini yatağına zor ata-
rak derin bir uykuya daldı.

BÖLÜM III

UÇ RUHTAN İKİNCİSİ

Tantanalı bir horultunun orta yerinde uyanıp da kafasını toparlamak için yatağın içinde doğrulup oturan Scrooge saatin 1'i çalmak üzere olduğunu hemencecik sezinledi. Sanki onu, Jacob Marley'in yolladığı ikinci haberciyle konuşsun diye, saat başına ramak kala uyan-dırmışlardı.

Bu kez ki hayaletin hangi perdeyi açacağını düşün-dükçe baktı ki kanı donmağa başlıyor, karyolasına uza-narak dört bir yanı fıldır fıldır gözetlemeğe başladı. Çün-kü hayalete, gözüdür gözükmeyen seslenebilmek, gafil av-lanıp ürküntüye kapılmamak istiyordu.

Alın yazısına inananlar, «Ne çıkarsa, bahtıma,» der-ler. Scrooge da şu anda ne yalan söyleyim, hemen hemen her türlü garip görüntüyle karşılaşmağa hazır durum-daydı. Küçük bir süt bebesinden tutun da koca bir ger-gedana kadar, karşısına ne çıksa kılını bile kıpırdatmaya-caktı.

Efendime söyleyim, kendisini en olmadık şeye ha-zırlamıştı ama hiçbir şeyin olmamasına hazırlanmamıştı. Bu yüzden saat bir'i vurup da hayalet mayalet gözükm-

meyince bizim Scrooge zangır zangır titremeğe başladı. Beş dakika geçti, on dakika geçti; çeyrek saat geçti.

Kilise çanı saat başım çalınca, Scrooge'un yatağının tam üstüne parlak, kızıl bir ışık vurmıştu. Bu ışık on hortlaktan daha ürkütücüydü çünkü Scrooge bunun ne olduğuna, ne demek istediğine bir anlam veremiyor, bir yandan da ateşin birden yalazlanıp onu kül etmesinden korkuyordu.

Neyse ki sonunda kafası işlemeğe başladı. (Biz olsak daha ilk baştan akıl ederdik; çünkü böyle dar durumlarda ne yapılması gerektiğini en iyi bilenler kendileri dar durumda olmayanlardır). Ne diyordum sonunda Scrooge,

«Acaba bu ışığın kaynağı yandaki oda olmasın?» diye bir kestirmecede bulundu. Çünkü dikkatle izleyince bu doğa dışı ışık kapı ardından vurur gibi görünüyordu. Scrooge bu olasılığı iyice benimseyerek usulca kalkıp terliklerini giydi, şıpıdık şıpıdık kapıya yürüdü.

Eliyle tokmağa dokunur dokunmaz yabancı bir ses onu adıyla çağırarak içeri girmesini söyledi.

Onun odasıydı burası. Hiç kuşkusuz. Gelgelelim şaşılacak bir değişime uğramıştı. Duvarlarla tavan yeşil taffan ve pırnal dallarıyla, ökse otlarıyla öylesine kaplanmıştı ki oda değil, bir ormandı sanki. Ocakta da, bacadan yukarı doğru yalazlanarak öyle gürül gürül bir ateş yanmaktaydı ki bu zavallı taş mağara ne Scrooge'un ne de Marley'in günündeki kış aylarında böylesi bir şenlik görmemişti!

Odanın ortasında hindiler, kazlar, tavuklar, av etleri, koca sığır, dana butları, süt domuzları, salkım salkım sucuklar, meyveli pudingler, istiridye dolu fiçiler, kiraz yanaklı elmalar, üzümlü, cevizli kurabiyeler, nar gibi sıcacık kızarmış kestaneler, sulu iri portakallar, ağzınıza lâyük armutlar, Noel Bayramının okikinci (son)

günü için hazırlanmış, üstü kremalı, sini büyüklüğünde pastalar, buğuları odayı dolduran tas tas meyvalı, baharlı şaraplar, bir taht misali yığılmış duruyordu. Bu tahtın üstüne de görkemli görünüşüyle göz alan, neşeli bir dev kurulmuş oturmaktaydı. Elinde tuttuğu (biraz da resimlerdeki bolluk simgesi boynuza benzer) meşaleyi, ışığı Scrooge'a vursun diye havaya kaldırarak,

«Gir, gir!» diye bağırdı. «Gel içeri de beni yakından tanı, bre adam!»

Scrooge çekinerek içeri girdi, Ruhun önünde başını eğip durdu. Eski zehir zemberek Scrooge değildi, artık. Bu Ruhun bakışları gerçi duruydu, iyilik doluydu, gene de Scrooge onunla gözgöze gelmekten çekindi.

«Şimdiki Noel Bayramının Ruhuyum ben,» dedi Ruh. «Bana iyi bak.»

Scrooge karşısındaki devi saygıyla süzdü. Devın sırtında kenarlarına ak kürkten zıh geçirilmiş yalın yeşil bir urba vardı. Urba uzun ama bol olduğundan devın geniş göğsü, örtünmeyi gururuna yediremezmişcesine, çıplak duruyordu. Eteğinin bol kıvrımlarının altından çıkan ayakları da çıplaktı. Başına geçirdiği pırnal meşesinden çelengir orasında burasında sivri buz parçaları şıkırdıyordu. Kestane renkli kıvrıcık saçları, sere serpe, omzundan aşağı dökülmüştü. Neşeli, dost yüzü, cıvıl cıvıl yanan parlak gözleri, şakrak sesi, candan tutumu, keyifli gülümseyişi... kısacası herşeyi sereserpe, kısıtsızdı. Belindeki kuşağa eski zaman işi bir kın sokuşturmuştu ama hançer yoktu.

Ruh, «Benim gibisini de hiç görmemiştin, değil mi?» diye neşeyle gürlledi.

Scrooge, «Hiç ya,» dedi.

Hayalet, «Akrabalarımın hiç biriyle tanışmadın mı?» diye sordu. «Benim yaşıma küçüktür. Ağabeylerimle tanışmışlığın vardır, belki.»

«Sanmıyorum,» dedi Scrooge, «Üzgünüm. Çok kardeşin var mı senin, ey Ruh?»

«Binsekizyüzün üstünde.»

Scrooge, «Onca boğazı doyurmak da kolay iş değil!» dedi.

Şimdiki Noel'in Ruhu ayağa kalktı.

Scrooge uslu uslu, «Ey Ruh, beni istediğin yere götür,» dedi. «Dün gece zorla dışarı çıktım. Gördüklerimden aldığım dersin şimdi bile etkisi altındayım. Bu gece senin de bana bir öğreteceğin varsa, öğret; aydınlayayım.»

Scrooge Ruh'un yakasına dokunmakla kalmadı; sımsıkı yapıştı. Pırnal meşesi, ökse otu, al pıtırıcıklar, sarmaşıklar, hindiler, kazlar, ev etleri, tavuklar, domuzlar, sucuklar, istiridyeler, çörekler, tatlılar, meyvalar, şaraplar, pastalar... Hepsi o saat gözden yitti. Oda, ocaktaki ateş, o kızıl parıltı da yok oldu. Gece değildi artık. Bir Noel Sabahında, kent sokaklarındaydılar. Hava çivi gibi soğuktu. Evlerinin damlarındaki, kapı önlerindeki karları küreyenlerin kürekleri takırlı tukurlu, sert, gene de insanın hoşuna giden bir tür müzik yaratıyordu. Hele oğlan çocuklar, damlardan atılan karların küçük çapta, yapay kar fırtınaları gibi savrulmasını seyrederken sevinçten deliye dönüyorlardı.

Damlardaki tertemiz, apak kar örtüsüyle kaldırımlardaki karların yanında evlerin duvarları kapkara kalıyordu. Yollardaki karlarsa yukardakiler kadar temiz değildi çünkü gelip geçen sayısız arabaların tekerlekleriyle çiğnenmişlerdi. Tekerlek izleri, hele büyük yol kavşaklarında yüzlerce çapraz çizgi oluşturmuş, sarı çamur ve buzlu suyla dolu, dolambaçlı, minik kanallar meydana getirmişti. Hava kapanıktı, keyifsizdi, gene de ortalıkta, parlak güneşli bir yaz mevsimi yaşanıyormuşcasına bir neşe seziliyordu.

Çünkü evlerindeki karları küreyen kişiler şenşak-raktılar. Birbirlerine sesleniyor, arada kar topları fırlatıyor, top ereğe ulaşırsa ulaşmasa da kahkahaları koyuveriyorlardı. Tavukçu dükkanlarının kepenkleri hâlâ yarı açık, manavlardaki kasaların hazineleri göz alıyordu: Kocaman, yuvarlak, göbekli sepetler içinde kestaneler vardı. Neşeli ihtiyarların yeleklerini andıran bu sepetler kapı ağızlarında keyif çatıyor, bolluktan kaldırım-lara taşıyorlardı. Al yanaklı, esmer, şişman soğanlar İspanyol papazları gibi palazlıydılar. Gelip geçen kızlara görünmezinden göz kırptıklarını sanırdınız. Renk renk, ıslıl ıslıl piramitler biçiminde istiflenmiş elmalarla armutlar; gelip geçenin ağzı sulansın diye çengellerden sarkıtılmış üzüm salkımları; kokuları insana orman derinliklerindeki patikaları, hışırtılı yaprak yığınları arasında yapılan yürüyüşleri anımsatan yosun kabuklu fındıklar; sımsıkı, sulu, iri gövdeleriyle, «Bizi kese kağıtlarına doldurup evinize götürün; yemekten sonra yersiniz,» diye akıl çelen sarı —turuncu limonlarla portakallar... Bu az bulunur meyvaların ortasındaki kavanozda yüzen altın— gümüş parıltılı balıklar bile soğuk kanlı, durgun bir soy olmalarına karşın, ortalıkta bir şeyler döndüğünü sezmiş gibi, ağızlarını açmış, kendi küçük dünyalarında, kendilerine özgü ağır, donuk bir heyecanla dolanıp duruyorlardı.

Ya bakkallar yok mu, şu bakkallar! Kapanmak üzere olan bir kepengin aralığından bile neler, neler göze çarpıyordu! Gelip geçeni önce özendirip ağzını sulandıran, sonra da içini ezen şey, yalnızca terazi kefelerinin şen şıkırtılarla iniş çıkışı, ölçeklerin sihirbaz oyunları gibi görünüp yokoluşu, çayla kahvenin birbirine karışan mis kokusu, ayda —yılda bir görülen kuru üzümlerin bolluğu, badem içlerinin gıcır gıcır ak-paklığı değildi... Ne de tarçın çubuklarının böylesi sıırım gibi uzun ve

düzgün olması, öbür baharların nefis kokuları, meyva şekerlemelerinin üstündeki o yarı-saydam, buzlu kabuğun güzelliği, incirlerin yumuşacık ve ballı oluşu, süslü kutuları içindeki Fransız eriklerinin, utangaç bir cilveyle al-al yanan yanakları, kısacası Noel için süslenip püslenerek dizilmiş bütün bu nefis yiyeceklerin görüntüsü de değildi, insanı imrendiren.

İnsanı, asıl imrendiren, müşterilerin bayram telâş, bayram sevinci içinde birbirlerine çarparak koşuşturmaları, paketlerini içerde unutup sonra gerisin geriye koşarak almağa gelmeleri, o sevinçli kargaşa arasında meydana gelen yüzlerce küçük kaza ve olaydı. Beri yandan Bakkalla çıraqları da öyle candan ve dosttular ki, bayram şerefine önlüklerine taktıkları yaldızlı yürekler kendi yüreklerinin gözle görülsün diye dışarı çıkartılmış kopyalarıydı sanki.

Ama çok geçmeden kulelerdeki çanlar tüm iyi insanları duaya çağırdı. Hepsi de en güzel giysileri, en güler yüzleriyle sokaklara doluştular.

Aynı zamanda ellerinde tepsilerle, yemeklerini fırınlarda pişirtmeğe giden sürü sürü kişiler de sökün ettiler. Bu yoksul vatandaşların görünümü Ruh'u çok ilgilendirmiş gibiydi. Çünkü Scrooge'la birlikte bir fırın kapısının yanında durdu. Girip çıkan kişilerin tepsilerini elindeki meşaleyle tütsülüyordu. Eşi görülmedik bir meşaleydi bu. Bir iki kez, eli tepsili bir kaç vatandaş çarpışıp da ağız kavgasına girişince, Ruh onların üzerine meşalesinden bir kaç damla damlattı; kavga edenlerin kızgınlığı o saat yatıştı! Noel gününde kavga etmek ayıp, be yahu, dediler birbirlerine. Gerçekten çok ayıp, inan olsun, hiç yakışmıyor, dediler!

Derken çan sesleri dindi, fırınlar kapandı, geriye fırınların önündeki karları erimiş, buharları tüten kaldırımlar kaldı.

Scrooge, «Ruh, dedi. «Meşalenden serptiğin şeyin özel bir tadı var mı?»

«Var ya. Bana özgü bir şey.»

Scrooge, «Noel akşamında yenilen her yemeğe serpilebilir mi?»

«İyi yürekle, sevecenlikle, büyük gönülle hazırlanmış olan her yemeğe serpilebilir. Ama özellikle yoksul sofralarına.»

Scrooge, «Neden özellikle yoksullara?» diye sordu.

Ruh, «En çok onlara gerekiyor da ondan,» dedi.

Gene her zamanki görünmezliklerini koruyarak kentin dışındaki semtlere gittiler. Ruh'un (fırının önündeyken de Scrooge'u etkileyen) olağanüstü bir özelliği, dev yapısına karşın her yere kolaylıkla sığabilmesiydi. En alçak bir çatı saçağının altında bile, yüksek tavanlı bir yerdeymiş gibi görkemli bir rahatlıkla durabiliyordu.

Sevimli Ruh, bu özelliğini sergilemek istediğinden mi, yoksa o iyi, candan, büyük yüreğinin yoksullara karşı duyduğu yakınlıktan mı, bilmiyoruz, ama bu kez Scrooge'u peşinden sürükleyerek dosdoğru Scrooge'un yazmanın evine yollandı. Bu evin eşiğinde durup gülümsemi ve Bob Cratchit'in küçük evini meşalesinin tütsüsüyle kutsadı. Şu işe bakın! Bob Cratchit haftada topu topu onbeş şilin ücret alıyordu ama Noel'in Ruhu onun o küçük yuvasını kutsamıştı!

Bayan Cratchit'i gördüler: iki kez ters-yüz edilmiş elbisenin eskiliğine yenik düşmemiş, yoksulluğa meydan okurcasına kurdelelerle süslenmişti. Kurdele ucuz bir süsütür ama yiğittir: alımına çalımına bakan, üç kuruşluk birşey olduğuna inanamaz!

Bayan Cratchit, ortanca kızı olan Belinda Cratchit'in yardımıyla sofrayı kurmaya başladı. Belinda Cratchit de kurdelelerle süslenmişti. Genç Peter Cratchit saplı tasaktaki patatesleri, pişip pişmediklerini anlamak için çatal

batırarak yoklarken gömleğinin o kocaman yakasını, buğulamasın diye, dişlerinin arasına sıkıştırdı. Bu gömlek aslında Bob Cratchit'in özel mülkü olup bayram şerefine oğluna vermişti. O da böyle giyimli-kuşamlı olmanın kıvancı içinde bir gezme yerlerine giderek şıklığıyla caka satmağa can atıyordu.

Derken biri oğlan biri kız olan en küçük iki Crathit koşarak geldiler. Gırtlaklarını yırtarcasına bağırarak,

«Fırının önünden geçerken bizim kaz kızartmasının kokusunu aldık! Kekikle soğan kokusundan tanıdık!» diye bağıra çağıra sofranın çevresinde sıçrayıp dönmeğe başladılar.

O şık ama pek yüksek, kolalı yakasının dikliği boğulayacak durumda olmasına karşın, Ağabey Cratchit kibirli bir delikanlı değildi. Eğilip ateşi üfleyerek ağır-canlı patatesleri sonunda yola getirdi. Kaynayan suyun içindeki patatesler, «Çıkarın bizi de soyun,» demek istercesine saphı tasın kapağına vurmağa başladılar.

Bayan Cratchit, «Babacığınız da nerde kaldı bilmem ki!» diye söylendi. «Kardeşiniz Tinimini Tim de görünürlerde yok. Martha desen geçen Noel arifesinde böyle geç kalmadıydı!»

Kardeşlerin en küçükleri, «Anne, işte Martha geldi bile!» diye bağırdılar. «Yaşasın! Martha, bir kazımız var fırında!»

Bayan Cratchit büyük kızını öpücüklere boğarak, «Şükür gelebildin güzelim; ne de geç kaldın!» dedi. Kızının şalıyla şapkasını sevecenlikle çıkardı.

Genç kız, «Dün gece bitmesi gereken bir dolu işimiz vardı, anneciğim,» dedi. «Bu sabah da ortalığı derleyip toplamak gerekti.»

«Neyse, geldin ya zararı yok,» dedi annesi, «Hadi, canımın canı, ateş başına otur da kemiklerin ısınsın!»

Evin içinde dört dönen küçükler, «Yok, yok! Babamız geliyor!» diye bağıştılar. «Martha, Martha, çabuk saklan, hadi!»

Böylece Martha saklandı, az sonda da Bob Cratchit içeri girdi. Saltık püskülden yapılmışa benzeyen, hiç değilse iki metrelik bir atkı boynundan aşağı sarkıyordu. Eski, yıprak giysileri bayram şerefine yamannmış, onarıp fırçalanmıştı. Tinimini Tim de babasının omzundaydı. Vah zavallı Tinimini Tim: kolunun altında bir koltuk değneği vardı; bacakları da kafesli demirden kalıplar içindeydi.

Bob Cratchit çevresine barınarak, «İyi ama, Martha' cığımız nerde?» diye sordu.

«Gelemiyecekmiş,» dedi Bayan Cratchit.

Kiliseden eve kadar Tinimini Tim'in atlık görevini yüklenmiş ve eve dört nala gelmiş olan baba gözle görülür derecede çökerek, «Gelmiyor mu!» diye karısının sözlerini yankıladı. «Noel gününde gelmemek olur mu!»

Martha onun yalancılıktan da olsa düş kırıklığına uğramasına üzüldüğü için dolap kapısının ardından hemen çıkıp geldi, koşup kucağına atıldı. Bu arada iki küçük kardeşi de Tinimini Tim'i kaptıkları gibi hemen, pud-ding'in türkü söyler gibi fıkırdadığını duyabilsin diye mutfığa götürdüler.

Bayan Cratchit çok çabuk kandığı için kocasına biraz takıldı; Bob da büyük kızını doya doya kucakladı. Sonra Bayan Cratchit,

«Bob, Tinimini Tim uslu durdu mu?» diye sordu.

«Melek gibiydi. Daha bile uslu. Çoğu zamanını yalnız başına geçirdiği için mi nedir, öyle olmayacak şeyler düşünüyor ki aklın durur. Biraz önce yolda gelirken bana dedi ki, 'İnşallah bütün kilisedekiler beni görmüşlerdir,' dedi. 'Çünkü benim gibi sakat bir çocuk görün-

ce, Tanrının topalları yürütüp körleri baktırtabileceğini düşünürler» dedi.

Bunu söylerken Bob Cratchit'in sesi titremişti. Tinimini Tim'in gitgide güçlenip gürbüzlendiğini söylerken de sesi titriyordu.

O sırada yavrunun koltuk değneğinin tıkırtısı duyuldu; Tinimini Tim, iki kardeşiyle birlikte içeri girip ateş başındaki taburesine oturdu. Bob kol yenlerini kıvrarak (zavalılcığım, bu kol yenlerinin bundan öte yıpranması olasıymış gibi!) bir sürahi içinde şarapla limondan yapılmaması için sıcak bir içki hazırladı, iyice karıştırdıktan sonra ateşin üstündeki çengele astı. Önce Peter'le iki küçük kardeşi fırındaki kazı almağa gittiler; biraz sonra da geçit töreni yapar gibi bir tantanayla geri döndüler.

Bundan sonra öyle bir hevesle işe giriştiler ki gören de dünyanın en bulunmaz kuşunun kaz olduğunu, kara tüylü kuğuların bile kazlarla boy ölçüşemeyeceğini sandı ki bu evde durum gerçekten, aşağı-yukarı, böyleydi. Bayan Cratchit saplı tastaki salçayı yeniden fokurdatarak ısıttı. Genç Peter patatesleri inanılmaz bir hevesle ezdi, Belinde elma püresinin şekerini kattı, Martha sofradaki yemeklerin sıcak kalmalarını sağlayan ispartolu ocakların tozunu aldı. Bob Tinimini Tim'i masanın köşesine götürüp oturttu. Öbür iki kardeş sandalyeleri dizdiler, sonra kendi sandalyelerinin başında nöbete durdular.

En sonunda baş yemeğin tabağı ortaya konuldu, şükran duası okundu. Bunu, herkesin soluğu kesilmişcesine bir sessizlik izledi. Bayan Cratchit elindeki uzun et bıçağını ağır ağır süzerek kazın böğrüne saplamağa hazırlandı. Sapladığı zaman, dört gözle beklenen iç pilav dışarı taşıdığı zaman, masanın çevresinden, tek ağızdan çıkarılmışcasına bir kıvanç mırıltısı yükseldi. Tinimini

Tim bile en küçük iki kardeşinin heyecanına kendini kaptırarak bıçağının sapını masaya vurdu, o cılız sesiyle, «Yaşasın!» diye bağırdı.

Böylesi bir kaz diinyada görülmüş değildir. Bob, diinyada bunun gibi bir kaz daha bulunabileceğine inanmadığını söylüyordu. Yumuşaklığı, lezzeti, iriliği, ucuzluğu herkesçe övülüp göklere çıkartıldı. Yanına patates ve elma püreleri de eklenince tüm evdekileri doyurabilecek nitelikte bir yemek olup çıkmıştı. Hepsine yetmek bir yana, Bayan Cratchit (tabağındaki adam boyu bir kemiğe övinçle bakarak) kazın hepsini bitirememiş olduklarını bildirdi! Oysa hepsi tıka-basa yemişlerdi. Özellikle iki küçük afacan, tepeden tırnağa soğanla kekik kesilmişlerdi!

Belinda tabakları değiştirmeğe kalkınca Bayan Cratchit Noel pudingi'ni alıp getirmek için mutfığa tek başına gitti: yanında tanık istemiyecek kadar heyecanlıydı.

Öyle ya-tut ki puding içini çekmemiş! Tut ki ters edilirken bölünüp dağılıyor! Ya onlar kazın başında bayram ederlerken arka avlunun duvarından biri girmiş de puding'i çalmışsa? Bunu düşündükçe küçük Cratchit'lerin yüzleri morarıyordu! Akıllarına öyle kötü-kötü şeyler geliyordu ki!

Ama bu da ne? Bir dolu buhar! Pading bakraçtan kotarılmıştı demek! Çamaşır günlerini andırır ıslak-temiz bir koku! Bakracın örtüsünün kokusuydu bu! Pastacı fırınıyla aş evi kokusunu birleştiren, yan kapıdaki çamaşırcıdan yükselen buharın kokusunu da kadın! İşte size puding!

Yarım dakika sonra Bayan Cratchit içeri girdi: yüzü terden kızarmış ama gururlu bir gülümseyişle ışımtaydı. Elindeki pudingse bencikli bir gülleyi andırıyordu, öylesine sımsıkıydı. Üzerine dökülüp tutuşturulmuş.

konyağın yalazlarıyla, tepesine kondurulmuş pıtırıcıklı pırnal dalıyla bezenmiş!

Sen çok yaşa emi, dünya güzeli puding! Bob Cratchit, hem de çok serin kanlı bir sesle, bunu, evlendiklerinden bu yana Bayan Cratchit'in elde ettiği en büyük başarı olduğunu bildirdi. Bayan Cratchit artık kaygudan kurtulduğu için açıklayabileceğini söyledi: kullandığı unun niteliği konusunda içi hep kuşkuluymuş da! Kısacası puding konusunda her ağızdan bir ses yükseliyordu ama bunun böyle kalabalık bir aileye göre ufak bir puding olduğunu düşünmek ya da söylemek kimsenin aklından geçmiyordu. Böyle bir şey yapmak, dünya nimetlerine küfür gibi bir şey olurdu. Cratchit'lerden herhangisi böyle bir şeyi aklından geçirmeye bile utanırdı!.

Sonunda yiyecekler silinip süpürüldü, sofralar kalktı; yerler süpürüldü, ateş tazelendi. Tastaki içki tadılarak kusursuz olduğuna karar verildi. Masaya elmayla portakal getirildi, ateşteki korların arasına bir kürek dolusu kestane atıldı. Bütün Cratchit'ler ocak başında toplanıp Bob'un deyişiyle «bir halka,» gerçekte bir yarım halka çevirdiler. Ailenin tüm bardakları Bob Cratchit'in elinin altında duruyordu: iki su bardağı ile kulbu kırılmış bir toprak tas.

Ne var ki bunlara boşaltılan baharatlı, meyvalı sıcak şarap altın kupalardan içilse daha lezzetli olamazdı! Bob şarabı ağzı kulaklarına vararak dağıta dursun, ocaktaki kestaneler de çıtırdıyarak pişip kabuklarını çatlatıyorlardı.

Derken Bob, «Hepimize neşeli Noeller dilerim, canlarının benim,» diye bardağını kaldırdı. «Tanrı sizleri esirgesin!»

Hepsi de onun bu dileğini yankıladılar .

Tinimini Tim, hepsinden sonra, «Tanrı hepimizi esirgesin, her birimizi!» dedi.

Babasının yanbaşındaki küçük taburesinde otur-maktaydı. Bob yavrusunun o minik, kavruk elini kendi avucunda öyle bir sıkıyordu ki çok sevdiği bu küçük hep yanında akakoymak istemesine karşın, alınıp götürüle-ceğinden korkuyormuşcasma.

Scrooge şimdiye değin hiç duymadığı bir ilgiyle, «Ey Ruh, söyle bana Tinimini Tim yaşayacak mı?» diye sordu.

Hayalet, «Şu yoksul ocağın köşesinde boş bir tabu-re, sahipsiz bir koltuk değneği görüyorum.» diye yanıtladı. «Andaç diye saklıyorlar. Eğer gelecekteki günler bu gördüğüm gölgeleri değiştirmezse çocuk ölecek.»

«Yok, yok» dedi Scrooge. «Güzel Ruh, böyle deme! Ne olur, ecel çocuğa kıyamıyacak, de!»

Ruh, «Bu gölge görüntüler değişmezse soyumun ben-den sonra gelenlerinden hiç biri çocuğu göremiyecek-ler,» diye karşılık verdi. «Hem ne çıkar yani bundan? Ölecekse ölsün de nüfus fazlalığını önlesin biraz!»

Scrooge kendi söylediklerini hayaletin ağzından du-yunca başını eğdi. Pişmanlığının, acısının yükü altında ezilmişti.

Ruh, «İnsanoğlu!» diye konuştu. «Eğer gerçekten in-sansan, bu ayıp zırvaları bir süre ağzına alma. Neyin, neredeki nüfusun fazlalık olduğunu iyice öğrenmeden ötme böyle. Kimin ölüp kimin kalacağını saptamak sana düşmez! Ne biliyorsun, belki Tanrı'nın gözündeki senin ya-samın, bunun gibi milyonlarca yoksul çocuğunkinden daha değersizdir. Ulu Tanrım, yaprağın üstündeki bir böcek, toz toprak arasında kalan milyonlarca aç, sefil kardeşine (fazlalık) göziyle baksın!»

Hayaletin paylaması karşısında Scrooge başını eğ-di, tir tir titriyerek gözlerini yere indirdi. Ama kendi adının anıldığını duyar duymaz gene başını kaldırdı.

Bob, «Bay Scrooge!» demekteydi. «Şölenimizin te-meli olan Bay Scrooge'un şerefine içiyorum!»

Bayan Cratchit, «Şölenimizin temeliymiş!» diye burun kıvırdı. Yüzüne kan basmıştı. «Ah, şimdi burada olacaktı da bir çift laf edecektim ben ona! Bakalım yutabilir miydi!»

Bob, «Hayatım,» dedi. «Çocuklar duymasın. Bayram bugün.»

«Zaten ancak bayram gününün hatırı için kadeh kaldırılabilir. Bay Scrooge kadar iğrenç, pinti, taş yürekli, kötü bir adam. Pis herifin teki olduğunu biliyorsun, Bob. Hiç kimse bunu senden daha iyi bilemez ki zavalıcığım!»

Bob gene yavaş sesle, «Canımın içi, Noel gününde...» diye mırıldandı.

Bayan Cratchit, «Noel'in ve senin hatırın için içiyorum onun sağlığına,» dedi. «Çok yaşasın! Neşeli Noeller, mutlu yeni yıllar dilerim kendisine! Çok neşeli, pek de mutlu olacağından hiç kuşum yok!»

Çocuklar da onunla birlikte içtiler. Bu, o gece keyifsiz olarak yaptıkları ilk şeydi. En son içen de Tinimini Tim oldu. Bay Scrooge ailenin Öcü'süydü. Adının anılması bile sofranın üzerine karanlık bir gölge düşürdü ki tam beş dakika kimse bu gölgeyi dağıtamadı!

Gölge dağıldıktan sonra korkunç Scrooge devinin ortadan kalkmasına hepsi öyle sevindiler ki eskisinden daha büyük bir neşeyle gülip söylediler. Bob Cratchit büyük oğlu için bir iş ayarladığını, eğer gerçekleşirse haftada tam beş şilin altı pens getireceğini anlattı. Peter'in işe girip çalışacağını düşündükçe iki küçük kardeşi kahkahadan kırıldılar. Peter o kocaman yakasının arasından, dalgın gözlerle ateşi süzüyordu. Bu akla sığmaz gelire kavuştuğu zaman ne türlü yatırımlarda bulunacağını tasarlar gibiydi.

Bir şapkacıda cırak olan Martha da yaptığı şapkaları, aralık vermeden çalıştığı uzun saatleri anlattı. Ya-

rın tatil olduğuna göre bütün sabah yataktan çıkmayıp dinleneceğini söylüyordu. Sonra, birkaç gün önce bir kontesle bir lord gördüğünü, lord'un «aşağı yukarı Peter'le aynı boyda» olduğunu anlattı. Bunu duyan Peter yakalığını öyle bir çekeledi ki kafası göziükmez oldu.

Onlar böyle söyleşe dursun kestanelerle siirahi elden ele geziyordu. Derken, karlarda yolunu yitiren bir çocukla ilgili bir türki tutturdular. İnce, sızılı bir sesi olan Tinimini Tim türkiyi gerçekten güzel söyledi.

Hiçbir şatafat yoktu bu sahnede. Gösterişli kişiler değillerdi, ne de güzel giyimli. Ayakkabıları su geçirmez olmaktan çok uzaktı. Siisleri, takıları yok denilecek kadar azdı. Rehinci dükkanlarını yakından tanıyorlardı büyük bir olasılıkla. Ama gene de mutluydular, içleri şükranla, sevgiyle, hoşnutlukla doluydu.

Hayalet meşalesini sallayınca gözden gitmeğe başladılar ama meşalenin serpintileriyle daha bir ıştır gibiydiler. Scrooge, görünmez olmalarına değin gözlerini onlardan, hele hele Tinimini Tim'den ayıramadı.

Karanlık çökmeğe başlamış, kar iyice bastırmıştı. Ruhla Scrooge sokaklardan geçerken ev içlerindeki salonların, mutfakların, yatak odalarının ocaklarında gürül gürül yanan ateşler göze ne güzel görünüyordu. Odanın birinde, dalgalanan yalazların ışığı bir aile sofrasını, karanlığa ve soğuğa karşı çekilen koyu kırmızı perdeleri aydınlatıyordu. Bir başka evde bütün çocuklar, bayramlaşmağa gelen akrabalarını karşılamak için kapıya koşuyor, birbirleriyle yarışıyorlardı. İşte şuradaki perdeye salona giren konukların gölgeleri vurmuştu.

Burada ise, kasnaklı etekleri, kürkklü çizmeleriyle, gütle söyleye gezmeğe giden genç kızlar vardı. Hepsi de bir içim su! Gidecekleri toplantıda bekleyen delikanlıların vay haline! Kurnaz, hünerli büyücüler! Bunu ken-

dileri de bal gibi biliyorlar, bu yüzden de çevrelerine ışık saçıyorlardı ya!

Dost toplantılarına giden insanların sayısına bakan da herkesin sokağa döküldüğünü, evlerde onları karşılayacak kimsecikler kalmadığını sanırdı. Oysa, başka bir bakan da bütün evlerdeki ailelerin konuk beklemekte, ateşlerini tepeleyerek baca boyu yalazlatmakta olduklarını görürdü.

Tanrıya emanet olsun, Ruhun kıvançtan nasıl da içi içine sığmıyordu! O geniş göğsünü açıyor, o iri, sevecen eliyle, erişebildiği her şeyin üzerine parlak ve temiz neşesini bol bol serpiyordu! Önleri sıra alaca karanlığı ışıkla benekliyerek koşan, bayramlıklarını giymiş fenerci bile Ruh yanından geçerken bir kahkaha savurdu. Oysa sokakta kendini yalnız sanıyordu.

Birden, hayalet hiçbir uyarıda bulunmadığı halde kendilerini ıssız, çorak, çölümsü bir bozkırda buldular. Öteye beriye serpiştirilmiş duran koca koca taş yığınlarını görenler burayı bir dev mezarlığı sanırlardı. Alçak yerleri boydan boya su kaplamıştı. Daha doğrusu kaplayacaktı ya, kırağı ve buzun tutsağı olmuştu. Boz kırların üzerinde yosunla dikenlerden, sert yoz otlardan başka, bitki yoktu. Gün batısında hâlâ bir çizgi ateş kıızılı yanıyor, aşağıdaki ıssızlığa öfkeli bir göz gibi bakıyordu. Bu kızıl, öfkeli göz gitgide kısıldı, kısıldı, sonunda bastıran gecenin koyu karanlığına gömüldü.

Scrooge, «Burası neresi?» diye sordu

Ruh, «Toprağın karnında çalışan maden işçilerinin oturduğu yerdir,» diye yanıtladı. «Ama onlar beni tanırlar. Bak!»

Bir baraka penceresinde ışık yanıyordu. Hemen oraya kaydılar. Balçık ve taştan yapılma duvardan içeri sızınca çıtır çıtır yanan bir ateşin başına doluşmuş neşeli bir toplulukla karşılaştılar. Yaşlı, çok çok yaşlı bir er-

kekle bir kadın, çocukları, çocuklarının çocukları, bundan da öte bir kuşak... Hepsi de cicili bicili bayramlıklara bezenmiş. Bozkırda uluyan rüzgârı pek bastıramıyan sesiyle ihtiyar onlara bir Noel şarkısı söylemekteydi. Öyle eski bir şarkı: kendi çocukluğundan bile eski olarak bilinirdi... Ötekiler durup, durup nakaratı hep birlikte söylüyorlardı. Sesleri öylesine güir çıkıyordu ki ihtiyar da neşelenerek coşuyordu; onlar susunca sesi onlardan aldığı hızla daha bir güç kazanıyordu.

Ruh burada pek oyalanmadı. Scrooge'a, «Sıkı tutun,» diyerek bozkırın üzerinden başladı kaymağa. Nereye mi? Denizin üstüne gitmesin sakın? Evet, Ruh denize açılmaktaydı. Scrooge dönüp arkasına bakınca, şimdi gerilerde kalan karayı, ürkünç taş yığıntılarını seçti. Dalgaların, kendi yarattıkları mağaralar arasında azıp çalkalanırken çıkardığı güm'bürtüden kulakları sağır oldu. Sular sanki karayı çökertmeğe çalışıyorlardı!

Kıydan suya doğru uzanan alçak kayalıklardan oluşma, yılın her mevsiminde vahşi dalgaların çarpaladığı ıssız bir dilin üzerinde tek başına bir deniz feneri durmaktaydı. Dibinde dağ gibi yosun yığınları kümelenmişti. Fırtınanın çocukları olan vahşi deniz kuşları, kulenin çevresinde çığırşarak dalgalar gibi yüksele alçala dönüyorlardı.

Ama burada bile, feneri bekleyen iki bekçi ocakta güzel bir ateş yakmışlardı. Kalın duvardaki bir çatlaktan o azgın denizin üzerine bu ateş parlak bir ışın serpiyordu. Kaba saba tahta masa başında oturdukları yerden bekçiler o nasırlı ellerini birbirlerine kilitleyerek tokalaştılar. Teneke maşrapalarını kaldırarak neşeli Noeller şerefine içtiler. Derken bir tanesi, hem de daha yaşlı olanı, yüzü sert deniz rüzgârlarıyla çizgilenip yontulmuş olanı, sesini yükseltti ve deniz rüzgârlarına benzer coşkun, güir bir şarkıya başladı...

Hayalet gene uçmağa başladı. O kabarık dalgalı kap-kara denizin üzerinden uçtular, uçtular. Hayalet şimdi iyice açıldıklarını, kıyıların çok uzaklarda kaldığını söylüyordu. Bir gemiye kondular. Öndeki çarkçıbaşının, kıptaki gözetleme tayfasının, yer yer nöbetçilerin yanına gidip durdular: her biri birer hayalet gibi sessiz karaltılar... Ama her birinin dudağında bir Noel Şarkısı, usunda bir Noel düşüncesi vardı. Ya da yanlarındaki arkadaşına usul usul, Noel anıları anlatıyorlardı. Kendilerince bayram yapmışlardı. Hepsi de birbirlerine o gün başka günlerdekinden daha iyi davranmağa, uzaktaki sevdiklerini anınsamağa özen gösteriyorlardı. Uzaktakilerin de o gün onları daha bir sevgiyle andıklarından kuşkuları yoktu.

Scrooge rüzgarın iniltilerini dinliyerek, böyle ıssız bir karanlık içinde, derinlikleri ölüm kadar bilinmez olan denizin üzerinde yol almanın nasıl iç ürpertici bir şey olduğunu düşünürken, şakrak bir kahkaha duyulurince afalladı. Kendini sıcak, şıkır şıkır aydınlık bir odada bulup da kahkahayı atanın yeğeni olduğunu görünce daha da afalladı. Ruh onun yanbaşıda durmuş, genç yeğeni dostça onayan bir gülümsemeyle süzmekeydi.

Scrooge'un yeğeni, «Hah ha!» diye gülüyordu. «Hah hah, ha!»

Gülmesini Scrooge'un yeğeninden daha iyi bilen, ondan daha tatlı gülen birini tanıyorsanız şunu söyleyim ki o insanı ben de tanımak isterim. Kuzum tanıştırın onu bana: dost olmak için elimden geleni yaparım.

Dünyadaki durumların en doğru, en hakça, en eşitlikle ayarlananlarından biri budur; hastalıkla üzüntü nasıl bulaşıcıysa neşe, iyimserlik ve kahkaha da insandan insana geçer, yayılır. Scrooge'un yeğeni böyle ellerini kasıklarına koyarak güldükçe karısı da onun gibi içten

kahkahalarla gülüyordu. Orada toplanmış olan arkadaşları da onlardan geri kalmayarak kahkahaları patlatıyorlardı!

«Kah, kah, kah, kah, kah!»

Serooge'un yeğeni, «İnan olsun, Noel'e martaval diyor!» diye bağırdı. «Hem de gerçekten inanıyor buna!»

Karısı, yani Serooge'un gelini, «Fred, dayına çok ayıp doğrusu!» dedi.

Tanrı kadınları esirgesin: hiçbir şeyi yarım yapmazlar. Ya hep, ya hiçtir her yaptıkları.

Çok güzeldi bu gelin; az bulunur güzellerdendi. Yanakları, çenesi çukurlu, kusursuz bir yüzü, şaşırakalmış gibi bir bakışı, dolgun dudakları vardı. Bu ufacık tefecik yaratığın gözleri dünyanın en güneşli gözleriydi. Bütün olarak nasıl diyeyim, kışkırtıcıydı ama yatıştırıcıydı da. Katıksız bir doyum duygusu veriyordu insana!

Serooge'un yeğeni, «İnsanı çok güldüren bir ihtiyar, doğruyu söylemek gerekirse,» dedi. «Huysuzluk, terslikte de birinci. Gelgelelim bu suçlar kendi cezalarını birlikte getirirler. Bu yüzden de onu artık yermiyeceğim.»

Güzel gelin, «Fred dayın çok zengin olsa gerek,» dedi. «Daha doğrusu sen hep öyle dersin de.»

Kocası, «Ne çıkar bundan, sevgilim!» dedi. «Parası hiçbir işine yaramıyor ki! İyilik yapmağa harcamıyor, daha rahat yaşamak için de kullanmıyor. Hele bu parayla bizi sevindirmenin kendisine nasıl büyük bir mutluluk vereceğini aklının ucundan bile geçirmiyor!»

Karısı, «Üf, çok kızıyorum bu adama!» dedi.

Orada olan kardeşleriyle öbür konuklar da aynı düşünceyi belirttiler.

Yeğen, «Yok, ben kızmıyorum,» dedi. «Acıyorum ona, istesem de kızamam. Huysuzluğun, kötü yüreğinin zararını kim çekiyor: kendisi! İşte, örneğim, ille bizden

hoşlanmamayı kafasına koymuş, bu yüzden gelip soframıza oturmuyor. O zaman ne oluyor?»

Karısı, «Çok güzel bir yemekten yoksun kalıyor,» dedi.

Herkes onun düşüncesine katıldı. Onların yargılarına güvenebiliriz çünkü yemekten şimdi kalkmışlar, ocak başına toplanmışlardı. Tatlı daha sofradaydı.

Yeğen, «Böyle düşündüğünüze sevindim,» diye güldü. «Bu yeni gelinlerin hamaratlığına pek güven olmaz da. Ya sen ne dersin, Topper?»

Topper, besbelli, gelinin kız kardeşlerinden birine göz koymuştu. Evli olmayan erkeklerin toplum-dışı, zavallı yaratıklar olduğunu, bu yüzden bu konuda herhangi bir düşünce belirtmeye kendinde hak bulamadığını söyledi. Bunun üzerine gelinin kız kardeşi (güller takınmış olanı değil de, dantel yakalı) pespembe kesildi.

Gelin, «Konuş, Fred, konuş!» diye el çırpı. «Bu adam başladığı hiç bir lafın sonunu getirmez. Öyle saçma cocuktur ki!»

Yeğen bir kahkaha attı. Kahkahanın bulaşıcılığını önlemek de olası şey değildir. Bu yüzden herkes (kendini tutmak için çok zorlayan dantel yakalı, tombul kız bile), yeğenin gülüşlerine katıldılar.

Yeğen, «Diyecektim ki,» diye ekledi. «Dayım bizi sevmeyişinden ötürü, bizimle birlikte neşeli, sıcak zamanlar geçirmekten yoksun kalıyor. Bizim arkadaşlığımız, samrım, onun o küif kokulu ardiyesinde ya da o karanlık odasında başbaşa kaldığı düşüncelerden daha eğlencelidir. Ama, o istesin istemesin, ben her yıl ona dostluğumuzu önereceğim. Ona acıyorum çünkü. Bayram-seyran gibi şeylere istediği gibi versin, veriştersin: ben her Tanrının yılı güller yüzle karşısına çıkıp Dayıcığım, nasılsınız, diye sorarsam, ister istemez yumuşayacaktır. O zavallı yazmanına elli altıncık miras bırakacak

kadar yumuşasın— bana yeter! Dün bile onu içten içe biraz sarstım, gibime geliyor.»

Oradakiler onun Scrooge'u sarsmış olabileceği düşüncesine içten güldüler. Genç yeğen öyle iyi huylu bir insandı ki, gülünsün de neye gülünürse gülünsün, diye düşündüğünden o da kahkahalara katılarak şışeyi elden ele geçirdi.

Çaydan sonra biraz çalgı çalıp şarkı söylediler. Çünkü müziğe düşkün bir aileydiler. Tek başlarına ya da hep bir ağızdan bir hava tutturdular mı söylediklerini bilerek söylediklerine inanabilirsiniz! Hele Topper o bas sesiyle gür-gür gürlerdi de ne yüzüne kan basar ne de şakaklarındaki damar kabarırdı. Gelin çok güzel arp çaldı. Bu gece de başka havaların yanı sıra küçük, yalın bir ezgi çaldı; birkaç dakikada ıslıkla söylenebilecek, ufacık bir ezgi. Ama bu, geçmişte kalan bir Noel'de, küçük Scrooge'u yatılı okuldan eve götürmeğe gelen kızın hiç dilinden düşmeyen bir şeydi.

Şimdi bu havayı duyunca Scrooge'un yüreği daha da eriyip gitti. Düşündü ki bu ezgiyi geçmiş yıllarda sık sık dinlemek fırsatını bulsa, kendi yaşamının mutluluğunu kendi elleriyle yeşertebilirdi.

Evdekiler bütün gece müzikle oyalanmadılar. Bir süre çocuk oyunları oynadılar çünkü insanın arada çocukluğuna dönmesi iyi bir şeydir, hele bütün bayramlar gibi temelde çocukların malı olan Noel'de! Önce körebe oynadılar. Bana sorarsanız Topper'in gözbağı hiç de sıkı bağlanmamıştı. Yeğenle aralarında kurdukları bir kumpastı bu, sanıyorum. Bugünkü Noel'in Ruhü da bunu biliyordu. Topper'in o dantel yakalı, tombul kızın peşine bir düşmesi vardı; gözlerinin gerçekten bağlandığına inanmak için aptal olmak gerekirdi! Ocak demirlerini devirerek, ayağı sandalyelere takılarak piyanoya çarparak, perdelere gömülerek... kız nereye giderse o

da oraya gidiyordu. Onun yerini her zaman biliyordu. Başka kimseyi yakalamağa niyeti yoktu. Siz gidip ona çarpsanız bile (ki bunu yapanlar da oldu), Topper onları yakalamak istiyormuş da tutamıyormuş gibi yapıyordu (ki bu numarayı üç yaşındaki çocuk bile yutmazdı), sonra da dosdoğru tombul kıza yöneliyordu.

Kız durmadan, «Haksızlık bu!» diye bağıırıyordu ki gerçekten haksızlıktı. Hele en sonunda kızcağızı yakaladığı zaman: bütün o ipek hışırtılı dönüşlere, o hızlı kaçışlara karşın kıızı bir köşeye sıkıştırdığı zaman Topper'in davranışı bağışlanacak gibi değildi, doğrusu! Kızı tanımazlıktan gelerek tanıyabilmek için ille saçlarına dokunmakta, ellerindeki yüzükleri, boynundaki zinciri yoklamakta direnmesi alçaklıktı, tek sözcükle, canavarlıktı!

Başka birisi körebe olduğu sırada, bu ikisi perdelelerin arkasında başbaşa konuşurken Tombul kız Topper'in alçaklığını, canavarlığını kesinlikle yüzüne vurmuştur: hiç kuşkunuz olmasın bundan!

Evin hanımı körebe oyununa katılmamıştı. Kuytu bir köşede kocaman bir rahat koltuğa gömülmüş, ayaklarını bir küçük tabureye dayamış, dinleniyordu. Ama abc oyununa, nesi var'a, kim, nerde, nasıl'a katıldı. Öyle ateş gibiydi ki kocası, dışarı vurmamakla birlikte onunla övünüyor, onun kardeşlerini gölgede bıraktığına inanıyordu. Oysa onlar da cin gibi kızlardı: siz Topper'e sorun onu!

Yirmi kişi kadardılar, genci, yaşlısı, erkeği, kadını. Hepsi de oyunlara katılıyorlardı. Scrooge da öyle. Kendini kimi kez oyuna öyle bir kaptırıyordu ki sesinin ötekilerce duyulmadığını unutarak bağırıveriyor, çok zaman da yanıtları doğru biliyordu. Çünkü ne de olsa Scrooge'du o; usu zehir gibi keskindi.

Hayalet onun bu tutunundan çok hoşnut kalmıştı. Öyle tatlı tatlı gülmüsiyordu ki Scrooge, küçük çocuklar gibi toplantı dağılıncaya değin kalabilmek için yalvardı. Ne var ki Ruh bunu yapamıyacaklarını söyledi.

Scrooge, «Bak yeni bir oyun oynuyorlar,» dedi. «Bir yarım saat izin ver, ey Ruh, yarım saatcik!»

Evet - Hayır, diye bir oyundu bu. Serooge'un yeğeni aklından bir şey tutuyordu. Ötekiler bunu bulmak zorundaydılar. Yeğen onların sorularını yalnızca evet ya da hayır, diye yanıtlayabiliyordu. Kendisine yöneltilen sıkı soru yağmuru karşısında Fred düşündüğü şeyin bir hayvan, canlı bir hayvan, biraz sevimsiz bir hayvan, yabanıl, kimi kez homurdanan, kimi kez konuşan bir hayvan olduğunu, Londra'da oturduğunu, sokaklarda dolaştığını, parayla gösterilmediğini, zincirle yedilmediğini, ahırda oturmadığını, mezbahada kesilmediğini, at, eşek, inek, öküz, kaplan, köpek, domuz, kedi ve de ayı olmadığını belirtti. Fred sorulan her soru karşısında kahkahaları koyveriyordu. Soruları öyle gülünç buluyordu ki yerinden kalkıp ter ter tepiniyordu.

Sonunda yakası dantelli tombul kız kardeş de eniştesi gibi kahkahalara boğularak bağırdı:

«Buldum, Fred, buldum! Biliyorum! Ne olduğunu anladım!»

«Neymiş bakalım?» diye Fred sordu.

«Scr-o-o-o-o-o-oge Dayın!»

Gerçekten bilmişti! Herkes onu alkışladıysa da kimileri Fred'in, «Ayı mı?» sorusuna, «Evet» yanıtı vermesi gerekirdi, dediler. Fred, «Hayır,» demekle onların Bay Scrooge'u düşünmelerini engellemişti. Gerçi Bay Scrooge'un aslında akıllarına geleceği yoktu ya, o başka!

Fred, «Dayım bizi çok eğlendirdi; sağlığına kadeh

kaldırmazsak ayıp olur,» dedi. «Ellerimizdeki şu sıcak, baharatlı şarap kadehlerini Scrooge Dayıma kaldıralım.»

Hepsi de, «Peki! Scrooge Dayıya!» diye bağırdılar.

Yeğen Fred, «Noeli Neşeli, yeni yılı kutlu olsun!» diye ekledi. «Duysa lâfımı ağzıma tıkardı ama ne olursa olsun dilemesi benden! Scrooge Dayıma!»

Scrooge Dayı kendi de nasıl olduğunu anlamadan öyle bir neşelenip keyiflenmişti ki Ruh bıraksa o da çevresindekilerin bayramını kutlayacaktı ya Fred'in son sözünün yankıları daha sönmeden, bütün sahne bir solukta görünmez oldu; Scrooge ile Ruh gene yollara düştüler.

Az gittiler, uz gittiler, çok şeyler gördüler, sayısız evlere girip çıktılar; gittikleri her yere mutluluk götürdüler. Ruh hasta yataklarının baş ucunda gidip duruyor, hastalar ferahlıyordu. Yabancıülkelere gidiyor; gurbetçiler kendilerini sılaya daha yakın buluyorlardı. Ruhun varlığı, savaşın içindekilere sabır ve umut, yoksullara varlık bağışlıyordu. Yoksullar evinde, hastanede zindanda, sefilliğin her türlü barınağında, insanın insanlığa karşı kapamış olduğu kapılarda en ufak bir aralık buldu mu Ruh hemen içeri dalıyor, içerdekileri kutsayıp sevinçlendiriyor ve Scrooge'a kendi görüş ve ilkelerini öğretiyordu.

Uzun bir geceydi bu: tek bir geceyse eğer. Gelgelelim Scrooge bunun tek bir gece olduğu kanısında pek değildi. Çünkü Ruhla birlikte geçirdiği zaman sürecine bütün Noel Bayramları sığdırılmış gibiydi. Çok garip olan başka bir şey daha vardı: Scrooge dış görünüş yönünden değişmemekle birlikte Hayalet gitgide çöküyor, gözle görülür biçimde ihtiyarlıyordu.

Scrooge bu değişimi görmüş ama hiç sözünü etmemişti. Sonunda, bir evde çocukların Noel'in onikinci günü için yaptıkları eğlentiden ayrılıp da bir açıklıkta

duraladıkları bir sırada Scrooge hayaletten yana bir göz attı ve onun saçlarının ağarmış olduğunu gördü.

«Ruhların yaşamları böylesi kısa mıdır?» diye sordu.

Ruh, «Yeryüzündeki yaşamım pek kısadır; bu gece sora eriyor,» diye yanıtladı.

«Bu gece ha!»

«Bu gece yarısında! Dinle! Saat yaklaşıyor.»

Tam o sırada çanlar onbiri üççeyrek geçtiğini belirtiyordu.

Scrooge hayaletin pelerinine dikkatle bakarak, «üstüne düşmeyen bir şey sorsam beni bağışla,» dedi. «Ama eteğinin altından senin olmayan, garip bir şeyler çıkıyor. Ayak mı desem, pençe mi desem, bilemiyorum.»

Ruh üzgüyle, «Öylesine kupkuru ki pençe desen de olur,» diye yanıtladı. «Bak işte.»

Pelerininin kıvrımlarını açınca ortaya iki çocuk çıktı: sefil, perişan, ürkek, çirkin, giderek ürkünç iki çocuk. Ruhun ayakları dibine çökerek pelerinine sarıldılar.

Ruh, «Ey İnsanoğlu bak şuraya!» diye bağırdı. «Bak, şu yerdekilere bak.»

Çocuklardan biri kız, birisi oğlandı. Mumya gibi çökük, sarı benizli, asık, adeta yırtıcı yüzlü, üstleri başları dökülen iki çocuk. Gençliğin tazeliğiyle diri, renkli olması gereken yüzleri, daha şimdiden yaşlılığın eli değmişcesine buruşmuş, solmuş bozulmuştu. Meleklerin penceresi olması gereken gözlerin içine ifritler sinmişler, ateş püskürerek bakıyorlardı.

Scrooge dehşet içinde geriledi. Çocukların gönlünü alacak övgü sözleri söylemeğe çalıştıysa da bu denli kocaman bir yalan dudaklarından çıkamıyarak boğazına tıklandı kaldı.

«Ey Ruh, senin mi bunlar?» diyebilirdi ancak.

«İnsanoğlunun çocukları bunlar,» diye Ruh çocuklara bakarak yanıtladı. «Kendi babalarından esirgenmek.

umuduyla bana sarılıyorlar. Oğlanın adı Bilisizlik. Kız, Yokluk. Onlardan sakın; nereden, hangi düzeyde raslar-san rasla, sakın onlardan. Ama en çok, şu oğlandan sa-kın. Çünkü onun alnında kıyamet yazısını okuyorum —meğer ki bu yazı siline!» Ruh kollarını kente doğru uzatarak, «Görmezlikten gelin bakalım bu çocuğu!» diye bağırdı. «Size onu anlatmağa çalışanlara yalancı dam-gası vurun! Ya da kendi çıkarınız uğruna bir parçacık üstünkörü ilgilenin de bin beter edin! Sonra da kıyameti bekleyin!»

Scrooge, «Bunların sığınabileceği, bakılabileceği bir yer yok mu?» diye inledi.

Ruh onun kendi sözlerini gene yüzüne çarparak, «Yoksulları Esirgeme Yurtları var ya, hapishaneler var ya!» dedi.

Saat onikiyi vurdu.

Scrooge dörtbir yanına bakınarak ruhu aradı ama göremedi. Çanların son titreşimleri duyulmaz olurken aklına Jacob Marley'in sözleri geldi: Gözlerini kaldırınc-a karşıdan beri kara bir bulut gibi kendine doğru yak-laşan, tepeden tırnağa örtülere bürülü, ürkünç bir ha-yalet gördü.

BÖLÜM IV

RUHLARIN SONUNCUSU

Hayalet ürpertici bir sessizlik içinde ağır ağır yaklaşmaktaydı. İyice yaklaşıncı Scrooge diz üstü çöktü çünkü bu hayalet çevresine bir karanlık ve gizem saçar gibiydi.

Yüzünü, kafasını, gövdesini gözden gizleyip salt ellerini açıkta bırakan, kefenimsi kapkara örtülere bürünmüştü. Bir de elleri görünmese, onu, çepeçevre kuşatan gece karanlığından ayırt etmek çok güç olacaktı.

Scrooge hayaletin uzun boylu, ağır, ciddi tutumlu olduğunu gördü; gizemli varlığının kendi yüreğini derin bir korku ve karamsarlıkla doldurduğunu duyumsadı. Başkaca bir şey öğrenemedi çünkü Ruh ne konuşuyor ne de kıpırdıyordu.

Scrooge, «Gelecek Noellerin Ruhuyla mı karşı karşıya bulunuyorum?» diye sordu.

Ruh karşılık vermeyerek eliyle ileriye imledi.

«Bana henüz olmamış, bundan sonra olacak şeylerin gölgelerini göstereceksin, öyle mi, Ey Ruh?»

Örtüsünün üst bölümü, hayalet başını eğmişcesine şöyle bir sallandı. Scrooge'un aldığı tek yanıt bu oldu.

Hayaletlerle bir arada bulunmağa alışmış olmakla birlikte Scrooge bu sessiz karaltıdan öyle korkmuştu ki dizleri titriyor, düşecek gibi oluyordu. Ruh, onun bu durumunu görmüş de kendini toplamasına fırsat tanımışcasına, duraladı.

Gel gör ki bu Scrooge'un daha da ödünü koparmağa yaradı. Kendisi gözlerini fal taşı gibi açıp baksa bile o kocaman karanlık yığıntıyla tek bir elden başka hiç bir şey göremezken, kara kefen örtüsünün ardındaki hortlak gözlerin onu izlediğini bilmek, içini adsız, garip bir korkuyla ürpertiordu.

«Ey Geleceğin Hayaleti!» diye seslendi. «Şimdiye dek gördüğüm hayaletlerin arasında en çok sen beni korkuttun. Gene de amacının bana iyilik etmek olduğunu biliyorum. Bu geceden sonra yaşarsam bambaşka bir adam olacağımı da umuyorum. Bu yüzden götürdüğün yere seve seve gideceğim ve sana gönül borcu duyacağım. Benimle konuşmaz mısın?»

Hayalet karşılık vermedi. Elini ileriye doğru uzatmış duruyordu.

«Düş önüme, öyleyse,» dedi Scrooge. «Yol göster bana. Gece saatleri hızla gelip geçiyor. Bunlar benim için son derece önemli, biliyorum. Gidelim, Ey Ruh!»

Hayalet geldiği gibi sessiz bir ağırbaşlılıkla ilerledi. Scrooge da onun peşinden, örtüsünün gölgesinde titriyordu. Bu gölge onu taşır, kaldırıp uçurur gibiydi.

Kente giren onlar değildi sanki de kent dört bir yandan fışkırarak kendiliğinden onları kuşatmıştı. Ama şöyle ya da böyle, oradaydılar işte, kentin göbeğinde Borsa'da, tüccarların arasında. Tüccarlar, Scrooge'un hemen her gün gördüğü tizere hızlı hızlı gelip geçiyorlar, üç beşi başbaşa verip ceplerindeki paraları şıkırdatarak konuşuyorlar, saatlerine bakıyorlar, ellerindeki iri altın mühürleri dalgın dalgın evirip çeviriyorlardı.

Ruh böyle toplaşmış başbaşa söyleşen birkaç tüccarın yanında duraladı. Hayalet elin o yanı imlediğini gören Scrooge tüccarların konuşmasını dinlemek için ilerledi.

Kat kat çeneli, iri yarı, şişko bir adam, «Yok, pek bir şey bilmiyorum, ne şöyle ne de böyle,» demekteydi. «Tek bildiğim ölmüş olmasıdır.»

Bir başkası, «Ne zaman ölmüş?» diye sordu.

«Dün gece, sanıyorum.»

Bir üçüncüsü koskocaman bir enfiye kutusundan koskocaman bir tutam enfiye alarak, «Nesi varmış, peki?» diye sordu. «Tövbe, ben onu hiç ölmeyecek sanırdım.»

Beriki, «Nesi varmış, Tanrı bilir,» diye esnedi.

Kıpkırmızı yüzlü bir bay, «Parasını ne yapmış?» diye sordu. Burnunun ucundaki koca, iğrenç et beni şimdi ibiği gibi titriyordu.

Katmer çeneli adam gene esneyerek, «Haberim yok,» dedi. «Ola ki şirketine bırakmıştır. Bana bırakmamış ya, ben onu bilirim.»

Bu şakaya herkes güldü.

Aynı adam, «Cenaze töreni ucuza çıkacaktır kanısındayım,» dedi. «Onun cenazesine gidecek bir Tanrının kulunu tanımıyorum. Ne dersiniz, birlik olup gidelim mi?»

Burnu et benli olanı, «Yemek verirlerse gidelim,» dedi. «Ama karnımı doyurmalılar ki gideyim.»

Gene güлüştüler.

İlk konuşan, «Demek içimizde kendini en az düşünen benmişim,» dedi. «Hiçbir zaman kara eldiven takmam, öğle yemeği de yemem. Ama giden çıkarsa katılırım. Düşünüyorum da, onun en candan dostu sanırım bendim. Çünkü karşılaştığımız yerde durup konuşurduk. Hoşca kalın.»

Konuşanlar da, dinleyenler de dağıldılar, gidip başkalarının arasına karıştılar. Scrooge bu adamları tanıyordu. Açıklama dileyerek Ruha baktı.

Hayalet kayarak sokağa çıktı. Parmağı o sırada karşı karşıya gelen iki kişiyi gösteriyordu. Scrooge durumu anlamak için kulak kesilerek onların konuşmalarını dinledi.

Bu adamları da çok yakından tanıyordu. İş adamıydı bunlar: çok varlıklı, son derece önemli. Scrooge kendini onlara saydırmaya özen gösterirdi; iş yönünden elbet, yalnızca iş yönünden.

«Merhaba,» dedi adamların biri.

Öteki, «İyi günler,» dedi.

Birincisi, «Ee, bizim Zangoç sonunda nalları dükmiş ha?» dedi.

İkincisi, «Öyle diye duydum,» dedi. «Hava da amma soğuk, değil mi?»

«Eh, ne olsa Noel mevsimi.»

«İyi günler!»

Başkaca tek söz edilmedi. İki adam karşılaşmışlar, konuşmuşlar, ayrılmışlardı. Hepsi bu.

Scrooge başlangıçta Ruhun böyle entiplüften konuşmalarla ilgilenmesine şaşacak gibi oldu. Sonra bunların gizli bir amaç güttüğü kanısına vararak bu amacın ne olabileceğini düşünmeğe başladı. Konuşmalar eski ortağı Jacob'un ölümüyle bağlantılı olamazdı çünkü o geçmişteydi oysa bu Ruh gelecekle ilgileniyordu. Scrooge bu konuşmaları uygulayabileceği bir tanıdık da düşünemedi. Gene de kiminle ilgili olurlarsa olsunlar, kendine ders verme amacı güttüklerine inandığından, duyduğu gördüğü her şeyi kafasına iyice yerleştirdi.

Gelecekteki Scrooge'u görmek için özellikle sabırsızlanıyordu çünkü onun tutum ve davranışlarının bu bilmeceleleri çözmekte yardımcı olacağına inanıyordu.

Çevresine bakarak kendi gölgesini aradı. Ama borsada, her zaman kendisinin durduğu yerde başka bir adam duruyordu. Saat tam onun gelme saatiydi, gene de kapıdan giren kalabalıkların arasında Scrooge kendi kendini seçemedi.

Ama buna pek şaşırtıcı da söylenemez. Çünkü içinden bundan sonraki yaşantısında bir değişiklik yapmayı kuruyordu. Borsadaki yokluğunu da bu kararı uygulamış olmasına yordu.

İleriye uzanmış eliyle hayalet yanbaşıda duruyordu; sessiz, karanlık. Scrooge kalabalığın arasında kendi kendini arayıp döndüğü zaman hayaletin duruşundan anladı ki o görünmeyen gözler dikkatle kendisini süzmektedir. Bunu sezmek Scrooge'a buz gibi bir ürperti verdi.

O civcivli yerden uzaklaşarak kentin uzak bir köşesine gittiler. Konumunu ve ününü bilmekle birlikte Scrooge buraya hiç gelmemişti. Yollar pis ve dardı, dükkanlarla evler sefil, insanlar yarı çıplak, içkili, serseri, çirkin; çıkmaz sokuntularla kemer altları, evler, lâğım çukuru gibi, içlerindeki pis kokularla süprüntüleri eğri büğrü sokaklara boşaltıyorlardı. Sementin her köşesi pislikle, sefillikle, karanlık işlerle buram buram tütüyordu.

Bu çirkin, aşağılık yerin orta göbeğinde, bir tavan arasının çatısı altında basık alınlı, çatık başlı, suratsız bir dükkan vardı. Hurda demir, eski paçavralar, şişeler, daha buna benzemez nice yağlı, paslı, döküntüler satılırdı burda. Yerde deste deste anahtarlar, çiviler, zincir parçaları, rezeler, eğeler, teraziler, tartılar, kısacası her tür hurda demir artıkları duruyordu. Tepeleme kümelenen çirkin paçavraların, kokuşmuş yağlarla kemiklerin arasında üreyen gizleri incelemeyi her babayiğidin midesi kaldırmazdı!

Sattığı bu malların arasında, eski tuğlalardan örülü kömür sobasının başında ,yetmişine merdiven dayamış

ihtiyar bir çakal oturmaktaydı. Türlü çeşitli çaputların birbirine tutuşturulmasından oluşmuş ipe gerili derme çatma bir perdeyle kendisini dışardaki soğuktan korumaktaydı. Dayalı döşeli bir odanın rahat, kuytu sessizliğindeymiş gibi keyifle çubuğunu tüttürüyordu.

Tam Scrooge'la hayalet adamın yanına vardıkları sırada elinde ağır bir bohçayla bir kadın dükkâna girip yere çöktü. Hemen ardından, gene eli bohçalı bir ikinci kadın daha yeni içeri girmişti ki rengi atmış kara giysiler içinde bir adam sökün etti. Adamlarla kadınlar şaşaladılar. Bir süre sersem sersem bakiştikten sonra pipolu adamlarla birlikte, hepsi birden makaraları koyuverdiler.

İlk giden kadın, «Temizlikçi kadın birinci olsun; çamaşırcı kadın ikinci, cenazecinin adamı da üçüncü olsun,» dedi. «Şu işe bak be, moruk Joe! Sözleşmiş gibi burada nasıl da buluştuk, anam!»

Moruk Joe çubuğunu ağzından alarak, «Buluşmak için bundan iyi yer seçemezsiniz,» dedi. «Salonuna buyurun. Ama önce şu dükkân kapısını örteyim. Amma da gıcırdıyor! Dükkânımdaki en paslı metal yığınlarının arasında bile benimkilerden daha kireçlenmiş kemik bulunamaz sanırım. Kah, kah kah! Hepiniz de işimize göre tam biçilmiş kaftanız, ha! Birbirimizin de dengiyiz. Salona buyrun, salona buyrun.»

Salon, çarpık perdenin arkasındaki yerdi. İhtiyar ocaktaki ateşi kopuk bir merdiven trabzanıyla karıştırdı, lambanın fitilini de (gece saatiydi çünkü), çubuğunun sapıyla düzelttikten sonra çubuğu gene dişlerinin arasına sıkıştırdı.

O bunları yapadursun, daha önce konuşmuş olan kadın elindeki çıkım yere bıraktı, kurumlanarak bir sandalyeye oturdu. Bacak bacak üstüne attı, meydan okurcasına bir ciüretle ötekilere baktı.

«Ne olmuş yani, Bayan Dilber?» diye öbür kadına sordu. «Ne olmuş yani? Kendi çıkarına bakmak herkesin hakkıdır. ONUN yaptığı da bu değil miydi zaten?»

Çamaşırcı kadın, «Çok doğru konuştun, kardeş,» dedi. «O yönden herkese taş çıkartırdı o.»

«Öyleyse neden öyle ürkek ürkek duruyorsun, be kadın? Kimsenin ruhu duymuş değil. Biz de birbirimizi gamınazlayacak değiliz, umarım?»

Bayan Dilber'le son gelen adam bir ağızdan, «Daha neler!» diye bağıldılar, «O ne biçim söz?»

Kadın, «Oldu öyleyse,» dedi. «Bu konu burda kapandı. Şu birkaç şeyin gitmesi kimin canını yakacak? Elbette ölüp gidenin değil.»

Bayan Dilber, «Elbette değil,» diye güldü.

İlk önce kadın, «Ölümünden sonra mallarına ne olacağını düşünseydi yaşarken daha adam gibi davranmaz mıydı?» diye konuşmasını sürdürdü. «O zaman da ecel kapısını çaldığı zaman başucunda bir kimi kimsesi bulunurdu da son soluğunu öyle tek başına vermezdi.»

Bayan Dilber, «En doğrusunu şimdi söyledin,» dedi. «Tanrının ona cezasıdır bu.»

Beriki, «Keşke biraz daha ağır bir ceza olaydı,» diye yanıtladı. «Cezayı ağırlaştırmasım ben pek iyi bilirdim ya elime bunların dışında hiçbir şey geçiremedim. Ey, Moruk Joe, hadi, aç bakalım şu bohçayı da kaç para edeceğini söyle bana. Açık konuş. Bak bohçamı göstermekten benim korkum var mı? Kendi başımızın çaresine baktığımızı burada karşılaşmazdan önce de çok iyi biliyorduk, sanıyorum. Günahı, ayıbı yok bunun. Aç şu bohçayı, Joe!»

Ötekiler de mertlikte ondan geri kalmak niyetinde değildiler. Soluk karalar giymiş olan adam hemen atılarak kendi yağmasını ortaya serdi. Bir iki mühür, bir kalem kutusu, bir çift kol düğmesi, bir de çok değerli

bir takı iğnesi. Hepsi buydu. Moruk Joe hepsini birer birer evirip çevirerek değerlendirdi, her birine biçtiği fiyatı duvara yazdı, sonunda bunları toplayıp toplamı açıkladı.

«İşte senin payın,» dedi. «Kafamı keseceklerini bilsem bir metelik daha vermem! Şimdi sıra kimde?»

Sıra Bayan Dilber'deydi: çarşaf, havlular, birkaç parça giyim eşyası, iki antika çay kaşığı, bir şeker masası, birkaç kundura. Onun hesabı da önceki gibi duvara yazıldı.

Moruk Joe, «Huyum kurusun, bayanlara karşı elim pek açıktır,» dedi. «O yüzden iki yakam bir araya gelmez a! İşte senin payın. Üstüne tek bir metelik istemeye kalkarsan, böyle açık elli davrandığıma pişman olur, yarım kronunu keserim, bak!»

İçeri ilk girmiş olan kadın, «Joe, şimdi de benim bohçamı aç» dedi.

Joe daha rahat etmek için diz üstü çöktü, üstüste çalınmış sayısız düğümleri çözdükten sonra büyük ve ağır bir top koyu renkli kumaş çıkardı.

«Bu da nesi?» diye sordu. «Karyola perdesi mi?»

Kadın güldü, kollarını kovuşturarak, «Ya!» dedi. «Yatak perdesi ya!»

Joe, «O daha karyolada yatarken sen bunları böyle olduğu gibi, halkalarıyla filan indirdin mi yani?»

«İndirdim ya! Neden indirmeyecekmişim?»

Joe, «Sen zengin olmak için yaratılmışsın, yavrum,» dedi. «Eninde sonunda olursun da!»

Kadın hiç istifini bozmadan, «Moruk Joe, şuna inan ki ortada işe yarayacak bir şey varsa onun gibilerin hatırı için el sürmezlik edecek değilim,» dedi. «Hey, battaniyelerin üstüne yağ damlatacaksın!»

Joe, «Onun battaniyeleri mi bunlar?» diye sordu.

Kadın, «Ya başka kimin sanıyorsun?» dedi. «Bunları örtünmezse soğuk alacak değil elbet.»

Moruk Joe elindeki işi bırakıp başını kaldırarak, «Sakin bulaşıcı bir hastalıktan ölmedi ya?» diye sordu.

Kadın, «O yönden hiç korkun olmasın,» dedi. «Eğer öyle bir hastalığı olaydı yanına bile yaklaşmazdım. Bak, bak; gözlerin önüne akıncaya dek baksan da tek bir delik bulamazsın o gömlekte, ne de yıpranmış bir yer. Gezmeklik gömleği idi. Çok da iyi maldır. Ben olmasaydım çoktan güme gitmişti.»

Moruk Joe, «Nasıl güme gitmişti?» diye sordu.

Kadın, «Gömülürken sırtına bunu giydireceklerdi,» diye bir kahkaha savurdu. «Daha doğrusu enayinin biri giydirmişti de ben çıkarttım. Gömülecek adamın bez mintan nesine yetmez? Zaten öyle çirkindi ki bulunmaz Hint kumaşı giydiren yaraşmazdı!»

Scrooge bu konuşmaları, tüyleri diken diken olarak dinliyordu. İhtiyarın lambasının saçtığı ölgün ışıktaki yağnalarının başına üşüşmüş oturan bu kişiler, ölünün kendisini satışa çıkaran iğrenç birer ifrit olsaydılar Scrooge onlara karşı bundan daha büyük bir tiksinti duyamazdı.

Moruk Joe yünden bir kese çıkartıp herkesin pa-yına düşen parayı bir bir yere saydıkça deminki gibi, «Hah hah ha!» diye kahkahalar atıyordu. «İşte sonu böyle oldu. Sağlığında herkesi huysuzluğuyla korkutup kaçırttı; bu da ölümünde bizim ekmeğimize yağ sürdü. Kah, kah, kah!»

Scrooge tepeden tırnağa ürpererek, «Ey Ruh, görüyorum,» dedi. «Her şeyi görüyorum. Bu zavallı ölmüş adamın başına gelenler benim başıma da gelebilir. Yaşantım o yöne kaymış durumda, Tanrım, sen bana acı, bu da nesi!»

Scrooge dehşetten kasılıp kaldı, çünkü sahne değişmişti şimdi. Elini uzatsa degecek kadar yakınındaki çıplak, perdesiz bir karyolada, partial bir çarşafın altında bir şey yatıyordu. Öyle bir şeydi ki, tüm suskunluğuna karşın, ne olduğunu bütün korkunluğuyla ortaya vuruyordu.

Oda karanlıktı; doğru dürüst seçilmeyecek kadar karanlık. Gene de Scrooge içinden gelen bir dürtüyle çevresine bakınarak burasının nasıl bir oda olduğunu çıkartmaya yelteniyordu. Dışarısının soluk aydınlığı döşegin tam üstüne vurmuştu. Bu yağma edilmiş, dağınık, perişan döşegin üzerinde, demin sözü geçen adamın ölüsü yatmaktaydı; başında bir ağlayanı, bir bekleyeni bile bulunmayan kimsesiz, bakımsız bir ölü.

Scrooge hayaletten yana bir göz attı. O hiç titremeyen el ölünün başını göstermekteydi. Örtü öyle baştan savma örtülmüştü ki, azıcık aralansa, Scrooge parmağını şöyle bir kıpırdatıp dokunsa ölünün yüzü görünecekti. Scrooge aklından geçirdi bunu; ne denli kolay olacağını düşündü. Yapmak için içi gidiyordu. Ama yanındaki hayaleti savmaya nasıl gücü yoksa, bu örtüyü kıpırdatmak konusunda da öylesine güçsüzdü.

Ey buzlardan soğuk, buzlardan katı, çirkin, korkunç ölüm! Tapınağını buraya kur; elindeki en büyük dehşetlerle süsle! Çünkü burası senin mülkündür!

Gelgelelim sevilen, sayılan, ardından göz yaşı dökülen kişilerin tek tel saçını bile kendi amacına kullanamaz, yüzlerinin tek bir çizgisini korkunçlaştıramaz, çirkinleştiremezsin. Yürekle nabız istediğince dursun, eller kollar soğuyup ağırlaşsın, ne çıkar? Sağlığında bu yürek yığitti, sıcacıktı, sevecendi ya, nabız bir erkeğin nabızıydı ya, bu el bir zamanlar açık, dost, insancıldı ya, sen ona bak! Ey ölüm, sen vurdukça iyilerin yüreklerinden fışkıran tohumlar dünyaya ölümsüzlük eker! .

Kulağına bunları fısıldayan bir ses yoktu, gene de Scrooge yatağa bakarken bunları açıkça duydu. Bu adam şimdi dirilebilse başlıca düşünceleri ne olurdu, diye düşündü. Para hırsı, vurgunculuk, hoşnutsuzluk... Gerçekten de parlak bir sonuca ulaştırmışlar onu!

İşte bak, bu karanlık evde tek başına yatıyor. Baş ucunda, «Bana şu ya da bu iyiliği yapmıştı,» diyecek, «Tek bir tatlı sözünün yüzü-suyu hatırına, onun için dua edeceğim,» diyecek ne bir adam, ne bir kadın, ne de bir çocuk var. Kapıyı bir kedi tırmalıyor, ocağın taşlarının ardından fare kemirtileri duyuluyor. Onların bu odadan ne istediklerini, neden bu denli sabırsız, tedirgin olduklarını Scrooge düşünmek bile istemedi.

«Ey Ruh, ürkünç bir yer burası!» dedi. «Giderken aldığım dersi de birlikte götüreceğim. Bana inan. Gidelim!»

Hayalet hâlâ o kıpırtısız eliyle ölünün başını imliyordu.

«Söylemek istediğini anlıyorum,» dedi Scrooge. «Elimden gelse yapardım. Ama gücüm yetmiyor, ey Ruh, gücüm yetmiyor.»

Ruh sanki gene döndü, onun yüzüne baktı.

İçi yanmakta olan Scrooge, «Ey Ruh,» diye kıvrandı. «Bu kentin içinde şu adamın ölümüne üzülen birisi varsa onu bana göster, yalvarırım sana, ey Ruh!»

Hayalet o kara pelerinini bir an kanat gibi önüne gerdi, sonra çekince gün ışığında bir oda gözüktü. Oda da bir anayla çocukları vardı.

Kadın kaygılı bir heyecanla birini beklemekteydi, çünkü odada bir aşağı bir yukarı yürüyor, bir ses duysa yerinden sıçıyor, pencereden dışarı göz atıp duruyor, saato bakıyor, dikkatini dikişine vermeye çalışmakla birlikte başaramıyordu. Oynayan çocukların sesinden bile rahatsız olduğu belliydi.

En sonunda bunca zamandır beklenen tokmak sesi duyuldu. Kadın hemen kapıya koşup kocasını karşıladı. Yüzü yıpranmış, yorgun olmakla birlikte genç bir adamdı bu. Bakışlarındaysa bir tuhafılık vardı. Sanki için için bir kıvançla dopdoluydu, ama bundan utanıyor, gizlemeye çalışıyordu.

Ocak başında bekletilmekte olan yemeğine oturdu. Uzun bir sessizlik oldu. Sonra genç kadın usul sesle ona,

«Ne haber?» diye sorduğu zaman adamın üzerinde bir sıkılganlık belirdi.

Karısı onun işini kolaylatmak için, «İyi mi, kötü mü?» diye sordu.

Adam, «Kötü,» diye yanıtladı.

«İşimiz bitik ha?»

«Yok, Carline. Daha umut var.»

Kadın, «O adam yumuşarsa umut var elbet!» diye dudak büktü. «İş böyle mucizelere kaldıysa hiçbir şeyden umut kesilmez demektir!»

Kocası, «Yumuşayamaz artık,» dedi. «Ölmüş.»

Yüzündeki bakış doğruyu söylüyorsa bu kadın uysal, sabırlı bir insandı. Gene de bu ölüm haberine yürekten sevindi ve ellerini birbirine kilitleyerek bunu açıkça belirtti. Hemen ardından pişmanlık getirerek, «Tanrım sen beni bağışla,» dedi, ama gerçek duygusu sevinçti.

Adam, «Dün gece bir haftalık süre istemeye gittim zaman beni içkili, pasaklı bir kadın karşıladı dedimdi ya,» diye anlattı. «Kadının sözlerini beni atlatmak için bir özür sandımdı, ama doğruymuş meğer. Adamcağız tam o sırada çok hastaymış. Dahası, ölüm döşeginde can çekişmekteymiş.»

«Mirasçısı kim peki? Bundan böyle kime karşı borçluyuz?»

«Bilmiyorum. Ama o işler sırayla konana dek bizim paramız yetişir. Yetişmezse bile mirasçısı daha insaflı çıkar belki. Canım Caroline, bu gece rahat bir uyku çekebiliriz.»

Evet. Duygularına ne denli gem vururlarsa vursunlar, içleri hafiflemişti. Şimdi susmuş ve çevrelerini sarmış olan çocukların yüzleri, hiçbir şey anlamamalarına karşın, daha bir parlaktı. Bir yerde bir adam öldü diye bu eve mutluluk gelmişti! Hayaletin ona gösterebildiği tek bir kıvanç sahnesiydi.

Scrooge, «Ey Ruh, herhangi bir ölünün ardından ağlayan birilerini göster bana,» diye yalvardı. «Yoksa o karanlık oda hiç gözümünden gitmeyecek.»

Hayalet onu birçok tanıdık sokaklardan geçirdi. Scrooge kendi kendisini görebilmek için çevreye bakmıyor, ama göremiyordu. Zavallı, yoksul Bob Cratchit'in evine girdiler. Daha önce de gelmiş oldukları yerdı burası. Anayla çocukları ocak başında buldular.

Ortalık sessizdi; sepsessiz. O şamatalı yumurcıklar bir köşede taş kesilmişçesine oturmuş, Peter'e bakmaktaydılar. Peter'in elinde bir kitap vardı. Anayla kızları dikiş yapıyorlardı. Gene de aşırı değil miydi odadaki bir sessizlik?

«Ve Tanrı bir çocuğu aldı ve onların arasına bıraktı...» (Hristiyanların Kutsal Kitabından).

Scrooge nasıl duymuştu bu sözleri? Kafadan uydurmuş değildi ya? Hayaletle birlikte eşikten girdikleri sırada Peter bu tümceyi kitaptan okumuş olsa gerek. Neden ötesini okumuyordu?

Anne dikişini masaya bırakarak ellerini yüzüne kapadı.

«İpliğin rengi gözlerimi acıtıyor,» dedi.

İpliğin rengi mi? Ah, zavallı Tinimini Tim'cik!

Cratchit'in karısı, «Biraz dinlenince iyi oluyor,» dedi. «Mun ışığında çalışmak yoruyor gözlerimi. Ama babanız eve gelince beni böyle görsün istemem. Handiyse gelir.»

Peter elindeki kitabı kapayarak, «Biraz geç bile kaldı,» dedi. «Ama şu son günlerde eve dönerken çok ağır ağır yürüyor, anneciğim.»

Üzerlerine gene bir suskunluk çöktü. Sonunda kadın yalnızca bir tek kez titreyen düzgün, canlı bir sesle,

«Ben onun... omzunda Tinimini Tim'i taşıdığı halde çok hızlı yürüdüğünü bilirim,» dedi.

Peter, «Ben de öyle!» dedi. «Kaç kez görmüşümdür.»

Çocuklardan biri, «Ben de öyle!» dedi.

Bunu hepsi yankıladılar.

Kadın gözlerini dikişine eğerek, «Ama öylesine hafifcekti ki, taşımak işten bile değildi,» diye konuştu. «Babası da öyle severdi ki, onu hiç yüksünmezdi, ama hiç! Hah, işte babanız geldi!»

Kadın kocasını karşılamaya koştu. O upuzun atkısına sarılıp sarmalanmış olarak (hava da gerçekten soğuktan), Bob içeri girdi. Çayı ocağın çengelindeki çaydanlıkta hazır bekliyordu. Çocuklar bunu ona kim önce sunacak diye yarışa girdiler. Sonra iki küçük afacan onun dizine oturdular; «Üzülme babacığım, unutmaya çalış!» dercesine yanaklarını onun yanağına yasladılar.

Bob Cratchit onlarla çok neşeli konuştu, herkese karşı çok güler yüzlü davrandı. Masanın üstündeki dikişlere bakarak karısıyla kızların çalışkanlığını, hünerini övdü. Dikişlerin Pazardan önce biteceğini söyledi.

Karısı, «Pazar mı?» diye sordu. «Bob, sen bugün gittin mi yoksa?»

«Evet, canım,» dedi Bob, «Keşke sen de gidebilseydin. Nasıl yemyeşil bir yer olduğunu görsen, için kaymak bağlardı. Ama nasılsa sık sık görürsün bundan sonra. Ona söz vermiştim, her Pazar gidip göreceğim diye.» Sonra Bob, «Küçüğüm, küçüğüm benim!» diye inledi. «Küçük çocuğum benim.»

Apansız boşandı. Kendini tutamıyordu. Kendini tutabilseydi çocuğuna bu denli yakın olamazdı ki zaten!

Dışarı çıktı, yukarki odaya gitti. Burası Noel şerefine ışıklandırılmış, süslenmişti. Çocuğun başucuna bir sandalye konmuştu. Burada, yakın zamanda birilerinin gelip oturduğu anlaşıyordu. Zavallı Bob da oturdu, biraz durup kendini toparladıktan sonra eğildi, yataktaki minicik yüzü öpti. Yağrıya boyun eğmişti; mutluluğu andırır bir iç rahatlığıyla gene aşağı kata indi.

Ateş başına toplanıp söyleşmeye başladılar. Ana ile kızlarının ellerin'de hâlâ dikişleri vardı. Bob onlara Bay Scrooge'un yeğeninin gösterdiği büyük yakınlığı anlattı. Yeğeni yalnızca bir kez görmüştü. Ama o gün sokakta karşılaştıkları zaman genç adam Bob'un «keyifsiz» olduğunu algılayarak neye üzüldüğünü sormuştu.

Bob, «Öyle tatlı dilli, cana yakın bir bay ki, durumu söyledim ona,» dedi. «O da dedi ki, 'Yüreğim kan ağlıyor,' dedi... De, aklıma geldi: bunu nerden biliyordu, dersiniz?»

«Neyi nerden biliyordu, Bob?»

«Senin değerli bir eş olduğunu.»

Genç Peter, «Bunu bilmeyen mi var?» dedi.

Bob, «Çok iyi söyledin, oğlum,» dedi. «Çok iyi söyledin. Evet, Bay Scrooge'un yeğeni, 'Yüreğim kan ağlıyor,' dedi işte. 'Size herhangi bir hizmette bulunabilirsem, işte adresim,' diye kartını ver'di. 'Ne olur, çekinmeyin, gelin,' dedi.» Bunu anlattıktan sonra Bob,

«Öyle içine değdi ki onun bu sözleri,» diye ekledi. «Bizim için yapabileceği herhangi bir şey olduğundan değil - yiireğinin iyiliğinden, gösterdiği yakınlıktan ötürü. Görerseniz, Tinimini Tim'i biliyormuş, acımızı gerçekten paylaşıyormuş, gibiydi.»

Bayan Cratchit, «Çok iyi bir insan olsa gerek,» dedi.

«Kendisini bir görsen, onunla bir konuşsan, daha iyi anlarsın, güzelim. Bakın şu sözüme mim koyun: bizim Peter'e iyi bir iş bulursa hiç şaşmam.»

«Peter, duydun mu?» dedi Bayan Cratchit.

Kızlardan biri, «Derken Peter kendine birini bulur, ayrı bir ev açar, artık,» dedi.

Peter, ağzı kulaklarına vararak, «Amaan sen de, susun artık,» dedi.

Bob, «Günün birinde o da olur, ama daha zaman var, canım,» dedi. «Ama birbirimizden ne zaman, ne yolla ayrılırsak ayrılalım, hiçbirimiz Tinimini Tim'i unutmayacağız. Aramızdaki bu ilk kopuşu hiçbirimiz, hiçbir zaman unutmayacağız; öyle değil mi?»

Hepsi de, «Hiçbir zaman!» diye bağırdılar.

Bob, «Ah benim canlarım,» dedi. «Şunu da biliyorum: miniminnacak bir çocuk olmasına karşın nasıl uysal. nasıl insancıl olduğunu aklımızda tuttuğumuz sürece biz de onun gibi olmaya çalışacağız; kendi aramızda hiçbir geçimsizlik, çatışma çıkarmayacağız.»

Gene hepsi bir ağızdan, «Hiçbir zaman!» dediler.

Bob, «Çok mutluyum,» dedi. «Çok, çok mutluyum.»

Bayan Cratchit onu öpti; kızları, iki küçük afacan kalkıp onu öptüler. Peter elini sıktı.

Tinimini Tim! Senin o çocuk ruhun Tanrı'yla bütünleşmişti!

Scrooge, «Ey Ruh, ayrılık dakikamızın yaklaştığını seziyorum,» dedi. «Nasıl, bilmem, ama seziyorum işte. O yatakta yatan ölü adamın kim olduğunu söyle bana.»

Gelecek Noellerin Ruhunu onu gene başka bir zamandan geçirdi. Bu son ziyaretler, hepsi de Gelecekte olmanın dışında, düzenli bir sıra izlemez gibiydiler. Şimdi de kentin ticaret semtlerine girmişlerdi, ama kendisi görünürlerde yoktu. Zaten Ruh hiç duralamadan hızla kayarak ilerliyordu. Scrooge bir an beklesin diye ona yalvardı.

«Hızla içinden geçtiğimiz şu avlu benim iş yerimin avlusudur. Yapıyı görüyorum. Ne olur, gelecek günlerdeki halimi bir göreyim.»

Ruh durmuştu. Eli başka yönü gösteriyordu.

Scrooge, «Ardiyem şuracıkta,» dedi. «Sen neden öteki yönü gösteriyorsun?»

Amansız parmak titremedi bile.

Scrooge çalışma odasının penceresine koşarak içeri baktı. Hâlâ bir çalışma odasıydı burası, ama onun odası değildi. Eşyalar, kendi koltuğu, her şey değişmişti. Ruh da hâlâ başka bir yönü gösteriyordu.

Scrooge onun yanına gitti, nereye gittiklerini bilmeden ilerledi, sonunda demir bir kapıya vardılar. Scrooge içeri girmezden önce durup çevresine bakındı.

Bir kilise mezarlığı. Demek sorduğu o sefil ölü burada gömülü yatıyordu. Ne de parlak bir yerdi ya! Çevresi evlerle kuşalı, toprağını otlar, dikenler бүрүмүш; yaşam değil, ölüm bitkileri... Oburca tıkmaktan şişip tıkHzlaşmış! Parlak bir mezarlık, doğrusu!

Ruh mezarların arasında kayarak durdu; bunlardan bir tanesini gösterdi. Scrooge titreyerek mezara yaklaştı. Ruh gene eskisi gibiydi, ama Scrooge onun ürktürç görüntüsünde yeni bir anlam bulur gibi olduğundan içi titriyordu.

Scrooge, «Ey Ruh, gösterdiğin mezar taşına bakmadan önce bir sorumu yanıtla. Bu gölge oyunları gele-

cekte kesinkes olacak şeyleri mi, yoksa belki olabilecek şeyleri mi simgeliyor?»

Ruh hâlâ başucunda durduğu mezarın taşını gösteriyordu.

Scrooge, «Kişinin tuttuğu yol eninde sonunda belirli bir yere çıkar,» dedi. «Gelgelelim yol değişirse, ulaşılan yer de değişebilir. Gösterdiğin şeylerde bu değişim payının bulunduğunu söyle bana!»

Ruh hiç kıpırdamaksızın aynı yeri gösteriyordu.

Scrooge titreyen adımlarla amansız parmağın gösterdiği yere ilerledi: bakımsız, yosunlu mezar taşında kendi adını okudu.

EBENEZER SCROOGE

Diz üstü çökerek, «O yataktaki adam ben miyim?» diye haykırdı.

Parmak mezar taşından ona, sonra gene mezar taşına yöneldi.

«Yok, yok hayır, böyle olmasın, ey Ruh!»

Parmak yolundan şaşmıyordu.

Scrooge onun eteğine sımsıkı yapışarak, «Ey Ruh, dinle beni!» diye inledi. «Ben eski Scrooge değilim artık. Bu görüşmelerden önceki kişiliğime bir daha dönmeyeceğim. Ama benim için hiç umutsa yoksa bütün bunları neden gösteriyorsun bana?»

Hayaletin eli ilk olarak hafifçe titredi.

Scrooge diz üstü çöktüğü yerden, «İyi Ruh, sen benim için aracılık yapıyor, bana acıyorsun,» dedi. «Ne olur, yaşantımı değiştirirsem şu gösterdiğin gölgeleri de değiştirebilirim, diye umut ver bana, güvence ver.»

El gene titredi.

«Noel bayramına saygı, sevgi duyacağım. Bu saygıyı, sevgiyi bütün yıl uyanık tutmaya çalışacağım. Geçmiş, bugünü, geleceği bir arada yaşayacağım. Bu üç zamanın ruhlarını gönlümde hep diri tutacağım. Verdikleri dersleri unutmayacağım. Yalvarırım, bu taşta-ki yazıları silebilirsin, de bana!»

Acıdan kıvranarak hayaletin eline sarıldı. El kurtulmaya çalıştıysa da Scrooge sımsıkı tuttu onu, bırakmadı. Ama Ruh daha güçlü çıkarak Scrooge'un elini itti.

Scrooge yazgısını değiştirmek, güzelleştirmek için son bir yakarıyla ellerini kaldırıp açarken hayaletin görünümünde bir değişim olduğunu gördü. O yiice, karanlık biçim gitgide küçüldü, çöktü, eridi ve sonunda bir karyola demirine dönüştü.

BÖLÜM V

SONRACIĞIMA

Evet! Demir de kendi karyolasının direğiymiş. Yatak kendi yatağıydı; oda kendi odasıydı. En iyisi, en güzeli, zaman da kendinindi. Önceki yanlışlarını düzeltmesine fırsat tanırçasına önünde uzanan zaman!

Scrooge apart-topar yataktan aşağı atlarken, «Geçmiş, Bugünü, Geleceği aynı zamanda yaşayacağım,» dedi gene. «Üçünün Ruhunu da içimde taşıyacağım. Ey Jacob Marley, ey Bayram gecesi, Tanrı sizden razı olsun! Diz çöktüm, sana hayır duası okuyorum, Jacob Marley; bak, dizlerimin üstündeyim.»

İyi niyetleriyle öye uçacak gibi mutlu, öyle heyecanlıydı ki, titrek sesi gırtlığına düğümlenip kalıyordu. Ruh'la tartışırken hıçkırığa hıçkırığa ağlamış okuduğundan yüzü göz yaşlarından sırlı sıkılamıştı.

Karyola perdelerinden birini kucığına devşirerek, «Yerli yerinde duruyorlar işte,» dedi. «Halkalarıyla birlikte söküp çıkaran filan olmamış. Yerli yerlerinde. Ben de yerli yerimdeyim. Olası olan şeylerin gölgelerini dağıtmak elimizdedir. Dağıtacağım onları. Biliyorum bunu!»

Bu arada da giyinmeye 'çalışıyor, ama ne yaptığını o da bilmeyen giysilerinin içini dışına, dışını içine çeviriyor, terslerini yüzüne, yüzlerini tersine giyiyor, düğmeleri koparıp dikişleri yırtıyor, tuttuğunu düşürüyor, kısacası bin türlü delilik ediyordu.

Bir solukta hem ağlayıp hem gülererek, «Ne yaptığımı ben de bilmiyorum!» dedi. Çoraplarıyla kendi kendisini boğum boğum bağlamıştı! «Tüyler kadar hafifim, melekler kadar mutlu, çocuklar gibi kıvanç doluyum. İçmişim gibi başım dönüyor. Herkese neşeli Noeller, mutlu yeni yıllar diliyorum! Tüm dünyanın yeni yılını kutluyorum! Heey, insan kardeşlerim, merhaba sizlerle! Heey, merhaba! Merhaba!»

Hoplaya zıplaya oturma odasına varmış, oracıkta duruyordu. Soluk soluğaydı. Derken,

«İşte içinde lapa kaynayan saplı tas!» diyerek gene hoplayıp zıplamaya başladı. «İşte Jacob Marley'in hortlağının girdiği kapı! İşte Bugünkü Noel'in Ruhunun oturduğu köşe! İşte gezgin ruhlara baktığım pencere! Hepsi doğru! Hepsi gerçek! Hepsini yaşadım! Kah, kah, kah!»

Ne yalan söylemeli, yıllardır deneyimsiz kaldığı düşünülürse bu kahkaha şahane bir şey sayılırdı, bir harika! Hem de bir sürü neşeli, parlak kahkahaların büyükbabası oldu!

«Günlerden nedir, bilmiyorum! Ruhların arasında kaç zaman geçirdiğimi bilmiyorum! Hiçbir şey bilmiyorum. Yeni doğmuş gibiyim. Ama boş ver! Umarım değil! Yeniden doğmak daha iyi! Heey, ordakiler, merhaba! Merhaba! Merhaba!»

Birden çalmaya başlayan çanlar onu biraz susturdu. Çanların böylesine coşkun çaldığını ömründe duymamıştı: Dang, dung, pat, küt, ding, dong, çın, çın, tın,

min, dang, dung, şangır şungur! Ah ne şahane şey, şahane!

Scrooge pencereye koşarak başını dışarı uzattı. Ne sis vardı, ne bir şey: açık, duru, parlak, neşeli, cana can katan, tep'nip oynamak için kanı kaynatan buz gibi bir soğuk. Altın gün ışığı, cennet kub'besi bir gök, tertemiz, mîs gibi hava, neşeli çan sesleri. Ah, ne güzel, ne güzel!

Scrooge, aşağıda sokaktan geçen bayramlıklar giymiş bir çocuğa, «Bugün hangi gün?» diye seslendi.

Çocuk şaşırmışçasına, «Ha?» diye sordu.

«Bugün günlerden hangi gün, yavrucuğum?»

«Bugün mü? Bugün Noel Bayramı!»

Scrooge kendi kendine, «Bayram bugünmüş!» dedi. «Kaçırmamışım! Ruhlar her şeyi tek geceye sığdırmışlar. Yapamayacakları yok ki! Ne isterlerse yapabilirler. Elbet ya! Hey, oğlun, biraz bakar mısın?»

Çocuk, «Efendim?» dedi.

«Bir ötedeki sokağın köşesinde tavukçu var, biliyor musun?»

«Elbette biliyorum.»

Scrooge, «Akıllı çocuksun!» dedi. «Üstün zekâlı bir çocuksun! Hani vitrinde asılı duran en büyük hindiyi sattılar mı, biliyor musun?»

«Hani benim boyumda olanı mı?»

Scrooge, «Yahu, ne şeker çocuk bu!» dedi. «Ne tatlı konuşuyor. He, ya, civanım! Onu diyorum işte.»

Çocuk, «Hâlâ asılı duruyor,» dedi.

«Yaa? Öyleyse git al onu!»

Çocuk, «Yok deve!» diye onu alaya aldı. «Sen beni işletiyor musun?»

«Yok, yok, sahi söylüyorum,» dedi Scrooge. «Git, satın al o hindiyi. Şöyle, buraya getirsinler. Bir yere yollayacağım da. Ulağı al, buraya getir, sana da bir şi-

lin var. Hele beş dakikaya kalmadan gelebilirsen bir iki buçukluk var!»

Çocuk ok gibi fırladı.

Scrooge ellerini birbirine sürtüp 'kıs kıs gülererek, «Bob Cratchit'in evine yollayacağım hırđıyı,» diye fısıldadı. «Ama adımı bildirmeyeceğim. Hırđı, Tinimini Tim'den iki kat büyük.»

Eli titriyordu, ama gene de adresi yazmayı becerdi; aşağı kata inip sokak kapısını açarak tavukçunun ulağını beklemeye koyuldu. Tam o sırada kapı tokmağı gözüne takıldı.

Tokmağı eliyle okşayarak, «Ömrüm oldukça seveceğim bunu,» dedi. «Önceleri bakmazdım bile. Oysa ne dürüst bir görünümü var. Bulunmaz bir tokmak! Hah, hırđı de geldi. Hey, merhaba! Nasılsın bakalım? Noel Bayramın kutlu olsun!»

Hırđı de hırđıydı hani! Sağlığında şu ağırlığı nasıl taşımıştı? Yürümüş olamazdı. Yoksa bacakları mumdan çöpler gibi kırılıverirdi hemencecik.

Scrooge, «Olmaz, bunu ta Camden Town'a dek taşıyamazsın. Arabaya binmen gerek,» dedi.

Bunu söylerken gülüyordu. Hırđı'nın parasını öderken, arabacının parasını, çocuğun bahşişini verirken hep gülüyordu. Ama en çok, sonunda soluk soluğa koltuğuna çöktüğü zaman güldü. Gözlerinden yaşlar gelinceye dek güldü.

Tıraş olmakta güçlük çekti, çünkü elleri hâlâ kötü titriyordu. Tıraş olmak da dikkat isteyen bir iştir. Eli titreyen insan tıraş olurken bir de hıplayıp, zıplamaya kalkışırsa iyi sonuç alamaz. Gelgelelim Scrooge o sırada burnunun ucunu keşse bir flaster yapıştırıp geçer, neşesine toz kondurmazdı.

En iyi takımlarını giyerek sonunda sokağa çıkabildi. Bugünün Noel'inin Ruhuyla gezerken gördüğü gibi,

şimdi herkes sokaklara dökülmüştü. Scrooge ellerini arkasında, kilitlemiş yürüyerek 'herkesi tatlı gülücüklerle sızılıyordu. Bu candan, neşeli tutumu herkesin gönlünü kazanıyordu ki, üç dört kişi yanından geçerken ona,

«Günaydın, efendim, neşeli Noeller!» dediler.

Pek öteye gitmemişti ki, karşıdan kendine doğru kelli felli birinin gelmekte olduğunu gördü. 'Bir gün önce çalışma odasına girerek, «Marley ile Scrooge Firması, değil 'mi?» diyen adamdı bu! 'Scrooge yerin dibine geçmek istedi, ama kaçmasının yolu yoktu, o da çaresiz, adama doğru ilerledi.

Adımlarını sıklaştırıp adamın ellerini kavrayarak, «Sayın bayım, iyi günler!» dedi. «Dünkü işleriniz iyi geçmiştir umarım. Noel Bayramınız kutlu olsun, efendim.»

«Bay Scrooge?»

«Evet, ta kendisiyim. Korkarım benimle karşılaşmaktan hoşlanmazsınız. Sizden özür dilemek istiyorum. Sonra, beni kırmazsanız...» Scrooge eğildi, adamın kulağına bir şeyler fısıldadı.

Adam dili tutulmuşçasına, «Vay vay vay!» dedi. «Sayın Bay Scrooge, ciddi mi konuşuyorsunuz?»

Scrooge, «Sizce bir sakıncası yoksa,» dedi. «Bir melik daha aşağı olmaz. İnanın bana, birçok eski borçları da katıyorum içine. Alırsanız beni sevindirirsiniz.»

Beriki Scrooge'un elini tutup sıkarak, «Çok Sayın Bay Scrooge,» dedi. «Ne diyeceğimi bilemiyorum. Böyle si açık elli bir...»

«Hiçbir şey söylemeyin kızam,» diye Scrooge onun sözünü kesti. «Gelin, görüşelim. Geleceksiniz, değil mi?»

Adam, «Elbette geleceğim!» dedi.

İçten konuştuğu belliydi.

Scrooge, «Sağolun, beni sevindir'diniz,» dedi. «Binlerce teşekkür ederim. Tanrı sizden razı olsun!»

Sonra kiliseye gitti. Çıkınca sokak sokak dolaşarak gelip geçen insanları seyretti. Çocukların saçlarını okşuyor, dilencilerle konuşuyor, evlerin mutfak ve oda pencerelerinden içeri bakıyor, her şeyde ayrı bir tad buluyordu. Rasgele bir gezintinin ya da herhangi bir şeyin kendisini böylesine mutlu kılabileceğini aklının ucundan geçirmemişti.

Öğleden sonra yeğenin evine yollandı.

Gidip kapıya vurmayı göze alıncaya dek kaldırım da belki on-oniki kez volta attı, ama sonunda gözünü yumup bir atılış yaptı ve kapıyı çaldı.

Eşikteki kıza, «Efendin evde mi, yavrum?» diye sordu. Ne cici kızdı! Şeker gibi.

«Evde, efendim.»

«Nerede?»

«Yemek odasında, efendim, hanımla birlikte. İster-seniz salona buyurun, efendim.»

«Sağol; yabancı değilim.» Scrooge elini yemek odasının tokmağına atmıştı bile. «Ben içeri girerim, kızcağızım.»

Tokmağı usulca burdu, yüzünü aralıktan içeri uzattı. Yeğenle karısı iyice süsleyip püslemiş oldukları sofrayı gözden geçirmekteydiler. Çünkü genç evliler böyle konuların pek üstünde durur, her şeyin yollu yolunda olmasını isterler.

«Fred!» dedi Scrooge.

Amanın, güzel Tanrım, onun sesini duyunca gelini nasıl da yerinden sıçradı! Köşedeki alçak bir taburenin üstünde oturmakta olduğundan Scrooge onu hemen-cik görememişti, yoksa böyle apansız sızlenip onun yüreğini ağzına getirmek istemezdi.

Fred, «Aman Tanrım, bu da kim?» diye bağırdı.

«Benim, Fred. Scrooge Dayın. Yemeğe geldim. Beni içeri alacak mısın, Fred?»

İçeri almak mı? Fred onun kolunu çekeleyip ko-parmadı diye şükretmeliyiz! Scrooge'un yabancılığı beş dakika bile sürmedi. Öyle neşeli ve candandılar ki! Gelini tıpkı Ruhla gezintisinde gördüğü gibiydi. Topper geldiği zaman Scrooge onu da hemen tanıdı. Biraz sonra gelen dantel yakalı tombul kız kardeşi de hemence-cik tanıdı. Toplantıya bütün gelenler tıpkı onun önce-den gördüğü gibiydiler. Harika 'bir toplantıydı 'bu, çok eğlenceli oyunlar oynandı, herkes kaynaşmıştı, herkes HA-Rİ-KA mutluordu!

Gene de Scrooge ertesi sabah erkenden iş başın-daydı. Erken, ama ne erken! Ardiyeye ilk varan kendisi olabilse! Bob Cratchit'i kendinden sonra gelirken en-seleyebilse! Öyle bir can atıyordu ki buna!

Sonunda başardı 'da! Evet, istediği oldu sonunda. Saat dokuzu vurdu. Bob görünürlerde yoktu. Saat çey-rek geçcyi vurdu. Bob hâlâ görünürlerde yok. Her za-manki geliş saatini tam 18,5 dakika geçirmişti.

Scrooge onun o kovuk gibi köşesine girdiğini gö-rebilmek için kendi odasının kapısını ardına dek aç-mıştı.

Bob 'daha içeri 'girmeden şapkasıyla atkısını çıkar-mıştı 'bile. Gözle kaş arasında taburesine tünemiş. Saat farkını kapatmak istercesine 'harıl harıl 'yazı yaz-maya, girişti.

Scrooge eski sesini elin'den geldiğinde öykünerek, «Hey, 'bana bakbana,» diye homurdandı. «Bu saatte işe gelinir mi?»

«Kusura bakmayın, efendim,» dedi Bob. «Gerçek-ten de biraz geç kaldım.»

«Geç mi kaldın? Öyle, geç kalmış sayılırsın. Gel kar-sıma, bakayım.»

Bob köşesinden çıkarak, «Koca yılda tek bir sabah, efendim,» diye yalvarırcasına konuştu. «Bir daha olmaz. Dün gece evde şenlik vardı da, efendim.»

Scrooge, «Şimdi beni can kulağıyla dinle, dostum,» dedi. «Bu saçmalıklara göz yummayacağım artık. Bu yüzden 'de maaşına zam yapıyoruz!»

Bob titremeye başlamıştı. Cetvelle doğru uzandı. Gerekirse Scrooge'u cetvelle yere yıkmak, sımsıkı tutmak sonra avludakilere bağırarak polis ve deli gömleği istemek gibi düşünceler aklından gelip geçti.

Ama Scrooge kuşku kaldırmaz bir içtenlikle yazmanın omzuna vurarak, «Neşeli Noeller, Bob!» dedi. «Sana bunca yıldır yaşattığım Noellerden çok daha neşelilerini dilerim! Maaşına zam yapacağım, geçim darlığınızda size yardımcı olmaya çalışacağım. Bugün öğleden sonra sıcak, portakallı, buharlı 'bir tas şarap yaparız. Bunu yadımlarken senin durumunu ele alır, konuşuruz. E mi, Bob? Hadi bakalım, Bob Cratchit, kalemni eline almazdan önce şu ateşleri tazele de bir küfe kömür daha al, bakalım!»

Scrooge verdiği sözleri tutmakla kalmadı; bunlardan öte iyilikler yaptı. Yeniden sağlığına kavuşan Timmini Tim için öz bir dede oldu. Yaşadığı kentin, daha doğrusu dünyadaki tüm kent, kasaba ve köylerin en iyi insanlarından, en iyi dostlarından biri olup çıktı. Kimileri ondaki bu değişime gülüyorlardı. Ama o bırakıyordu onları, gülsünler. Söylenenlere kulak bile asıyordu. Çünkü birtakım kör ve şaşkınların tüm iyileri, yufka yürekli alaya aldıklarını bilecek, onları kendi hallerine bırakacak kadar olgunlaşmıştı.

Kendi yüreği kıvançla doluydu ya, bu ona yetişi-yordu.

O geceden sonra Ruhlarla hiçbir alış-verişi olmadı. Ama o geceden sonra herkes, «Dünyada bayram etmesini gerçekten bir bilen varsa da Scrooge'dur!» demeye başladı. Dilerim Tanrı'dan, bunu bizlerin hepimiz için de söyleyebilsinler.

Tinimini Tim'in dediği gibi, «Tanrı hepimizi esir-gesin, her birimizi! Amin!»

S O N

CHARLES DICKENS

NOEL ŞARKISI

